

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 229 (22918)
2023-рэ илъэс
ШЭМБЭТ
ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 9

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Тыгъэгъазэм и 9-р — Хэгъэгум и Лыхъужъхэм я Маф

Адыгэ
Республикэм
щыпсэхуэ
лътэныгъэ
зыфэтшыхэрэр!
Тичыплагъу
лъапгъэхэр!

Хэгъэгум и Лыхъужъхэм
я Мафэ фэш! тышфэгуш!о!
Тихэгъэгум икъэухъумэн-
рэ ихэуоныгъэрэ зилахы-
ш!о ахэзышыхагъэхэм,
ищытхуэ языгъэуагъэхэм
шхъэкъэфэхшо зэрэфэтшы-
рэр мы мафэм къэтэлэ.

Лыхъужъхэмгъэ зезыхъэ-
гъэ тихэгъэгогъухэр уи Хэ-
гъэгум ш!о зэрэплъэгъун,
узэрэфэхъыпкъэн, уипшъэ-
рылъ зэрэбгъэцэклэн фаем-
к!э Урысыем ил!эуж пстэум-
к!и щысэтэхып!эу щытых.
Тилыхъужъхэм тарэгущо,
ахэм ящысэ тетэу къытк!э-
хуэхэрэ ныхъык!эхэр тэ-
плух, тик!элэц!ык!ухэмрэ
типхъорэлъфхэмрэ ядунэе-
еплъык!э зэтеуцонимк!э,
ц!ыфыгъэ ахэлъынымк!э лэ-
пыл!эгу тафэхуэ.

Тичыплагъубэмэ гъэхъа-
гъэ хэлъэу япшъэрылъ непэ
хэушхъафык!ыгъэ дзэ опе-
рацием шагъэцак!э. Лыгъэ,
псэемылбжыныгъэ кызы-
хагъафэхэ, хэбзэ шлагъо-
хэу Урысыем ил! хуыгъэхэр
лъагъэк!уатэх.

Хэушхъафык!ыгъэ дзэ
операцием хэлэжъэрэ тик-
лалэхэм псын!эу теклонь-
гъэ кыдаыхыныш, ядэжъ
кыгъэзэжыныгъэу афэтэлэ!
Тичыплагъу лыхъужъхэм
псауныгъэ пытэрэ гъэш!э
к!ыхэрэ ялэнэу тафэл!элэ!
Тихэгъэгум итарихъ егъэ-
ш!эрэу зыц!э хэхъагъэхэ-
ми, фэхыгъэхэми щытхуэр
адэжъ!

Адыгэ Республикэм
и Лыхъужъхэм, Урысые
политическэ партией
«Единэ Россиет»
и Адыгэ шьолъыр
къутамэ и Секретарэу
КЪУМПИЛ Мурат

Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЭР

Ящытхъу т!оныр яфэшъуаш

Хэгъэгум и Лыхъужъхэм я Мафэ Урысыем щыхагъэунэфык!ы зэрэхуыгъэм имэхъанэ нахъ
зыкъезгъэлэтыгъэхэм ащыц хэушхъафык!ыгъэ дзэ операциер.

Мы мафэм СССР-м ык!и
Урысыем я Лыхъужъхэр, Щыт-
хуэм ык!и шыихъэу Георгий
йорденхэм якавалерхэр агу
кыгъэк!ыжыых, непэ къытхэт-
хэм ящытхуэ а!о.

«Лыхъужъхуэ къэхъухэрэп,
л!ыхъужъ мэхъух» зыфилорэ
гушыл!эжыр тызхэт л!эхъаным
бэрэ агъэфедэу зэхэтэхы. Сыда
плэмэ а гушыл!эхэр зыфэбгъэхы
хуыт нэбгырабэхэр непэ ти-
щыл!эныгъэ кыхуэуагъэх. Хэу-
шхъафык!ыгъэ дзэ операци-
ем хэлэжъэрэ тидзэк!оп!хэр
язек!уак!эк!э л!ыхъужъ шып-
къэх. Пшъэрылъ кызызымы-
к!охэр агъэцак!эх, мамыр шы-
лак!эм фэбанэх, афэлъэк!ырэм-
к!э пыр зэхакъутэ, къау!эгъэ
яныбджэгъухэм апсэ кызызэ-
рагъэнэным фэг!уэх.

Гухэк! нахъ мыш!эми, ахэм
ащыщыбэхэм ядэжъ кыгъэзэ-
жыгъэп. Мамырыгъэ тил!эным
пае нацизмэм пэуцужыыхэзэ,
зыпсэ зытыгъэхэм зэрэхъэгъэ
л!ыхъужъхыгъэм къап!эбл!эгъэхэр
рэгущо ык!и егъаш!эм ащы-
гъупшэщтхэн.

Дзэ операциер зырагъэжъа-
гъэм кышыублагъэу непэ кызы-
нэсыгъэм Шэуджэн районим
щыц Нэгъэрэкъо Исл!ам ащ
хэлэжъэ. А уахътэм кык!оц!
к!элэ ныхъык!эр зэзэгъыны-
гъэм т!огъогогъо к!этхэнэу игъо
ифагъ.

Ар зыгъэпсэфыгъом къэк!уа-
гъэу тытефи зы!удгъэк!агъ, гу-
шы!эгъу тыфэхуыгъ.

Зэзэгъыныгъэк!э кыулыкъур
кыхэзыыхыгъэ дзэкъулыкъуш!э-
хэм ык!и ахэм яунагъохэм
къэралыгъор л!пыл!эгъу афэхуэ,
социальнэ тын зэфэхъафхэр

Нэгъэрэкъо Исл!ам.

афигъэнэфагъ. Кыхэзгъэщымэ
сш!оигъу, Исл!ам дзэ опера-
цием хэлэжъэнэу зырехъухъэм
джыри ащ фэдэ ахъцэ тынхэр
зэрэщымылагъэхэр. Пыр гу-
нэгъоу зэрэщытыр, и Хэгъэгум

л!пыл!эгъу фэхуэн, къоуцон зэ-
рэфар к!элэ ныхъык!эм дэ-
гъоу кыгурыл!ощыгъэти, апэ-
рэу дэк!ыгъэ гуфак!охэм ахэ-
хъанэу хуыгъэ.

— Сэ кыулыкъухъыным, дзэ

лофым хэш!ык! афысыл!эу шы-
тыгъ. 2014-рэ илъэсым Мые-
к!опэ къэралыгъо гуманитар-
техническэ колледжым сых!э-
хъэгъэ къодыеу бжыхъэ дзэ
дэщыгъор зэрэрагъэжыгъэр
зэхэсхыгъ. Еджэныр згъэтыл!и,
кыулыкъум сых!уагъ ык!и зэу
ил!эсиц п!ал!э зил!э зэзэгъы-
ныгъэм сых!этхагъ. Хэушхъа-
фык!ыгъэ моторизированнэ дзэ
частъхэм сахэтыгъ, сип!ал!э
зыщысылухырэм теф!эу баталь-
оныр зэхагъэк!ыжыныгъэу зэхуэм
сыкъэк!ожыгъагъ. Силофхэр
зесфэхэзэ, Мыек!уапэ, Крас-
нодар сащыпсэу. Музыкэм
сыфэхъагъ, орэдхэр зыщыты-
ратхэрэ студие с!л!эу сылажъэ-
щыгъ. Хэушхъафык!ыгъэ дзэ
операциер зэрэрагъэжыгъэр
зэхэсхыгъ. Сыгук!э сымырэ-
хъатэу, синыбджэгъу к!алэхэм
сафитеоу езгъэжыгъэ, к!ощт-
хэм сак!эупч!агъ. Уикъэралы-
гъо къадзыхъагъэу сых!эуш!эу
гупсэф!эу ущысыл!агъ? А уахъ-
тэм гуфэк!о отряд!эу зэхэхъа-
гъэхэм ащыц сыхэт!эу сых!уагъ,
— кы!уагъ Исл!ам.

Тигушыл!эгъу апэрэ зэзэгъы-
ныгъэр 2022-рэ илъэсым ж!о-
ныгъуак!эм зехуым кык!о-
жыгъ. Бэрэ шымыс!эу а илъэс
дэдэм шышхъ!эу зэзэгъыны-
гъак!эм к!этхагъ ык!и джы УФ-м
и Л!эпкъ гвардией иджэхэм я
Федеральнэ кыулыкъу хэт!эу
хэушхъафык!ыгъэ дзэ опера-
цием ипшъэрыл!эхэр щегъэца-
к!эх. Ар разведчик-снайпер.

лоф мыпсын!к!эм зэр!ууцо-
щтыр Исл!ам кыгурыл!ощыгъ,
ау ежъ кызызэр!ш!ощыгъэ дэ-
д!эу кыч!эк!ыгъэп. Зэон лофым

(Ик!л!ух я 3-рэ нэк!уб. ит).

Хэдзынхэм ахэлэжъэшт

Кремлин.ру

Тихэгъэгу и Президент ихэдзынхэу шылэшт-хэм ахэлэжъэн мурад зэрилэмкIэ Владимир Путиным макъэ кыгъэлугъ.

Урысыем и Лыхъужъхэм бгъэхалъхэу «Дышъэ Жъуагъор» Кремлым зашыретыхъы нэуж ДНР-м ипарламент ипашэу, «Спартэм» икомбатэу Артем Жогэ къэбарыр къэралыгъо пашэм кырылуагъ. Тыныр зыфагъэшъошагъэхэр Президентым кызыкелолэжъыхэ нэуж Жогэ Владимир Путиным кьелъэлугъ хэдзынхэм ахэлэжъэнэу. Ащ илъэлукIэ нэмыкIэхэри

кыгоуцуагъэх, Президентыр кьешлугъ.

«Типашэ лъэныкIэ пстэумкIэ детэгъаштэ! Ти Хэгъэгу гупсэ инеушърэ мафэ зыфэдэшттым ыгъэгумэкIыр пстэуми къэралыгъом ипашэ иеплъыкIэхэм зэрадырагъаштэрэм сицыхъэ тель.

Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим фэхъугъэ зэхъокIыныгъэшлугъэр Владимир Путиным кIэщакIо зыфэхъугъэ илфтхъабзэхэр гъэ-

цэкIагъэ зэрэхъухэрэм бэкIэ елъытыгъэх. Цыфхэми цыхъэшхоу фашырэ ащ епхыгъэу щыт. ЗэхъокIыныгъэхэр цыфхэм январыгъэх ыкIи ахэм къагурэлэ зыпкытыныгъэ зыхэлэ политикэ курсым тапэкIи хэхъоныгъэу тшыщтыр зэрелъытыгъэр.

Ти Президент типашэу тIуачIэ зэдгъэурумэ, уахътэм кыгъэуцурэ гумэкIыгъохэр щыдгъэзыенхэ, джыри нахъ лъэш тыхъун, дунаим чIыплэу щытыубытырэр нахъ пытэ тшIын зэрэтлъэкIыштым сицыхъэ тель. Тихэгъэгу иамалышхохэм зыдгъэушъомбгъушт, цыфхэр кыгъэзэрэтщыгъэхэрэр къэдгъэшъыпкъэжъхэзэ, логыгъохэу къэуцухэрэр зэкIэ нахъ шлогъэ ин хэлъэу зэшлотхыштых. Типытагъэ, тIуачIэ нахъ хэдгъэхъон фае.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным кыгъэуцурэ стратегическэ пшъэрылхэм язэшлэхын илахышхо хышIыхъаным Адыгеир фэхъазыр. Тызэгъусэмэ, хэти кыттеклон ылъэкIыштыт! — кылуагъ Къумпыл Мурат.

Урысыем и Президент ихэдзынхэр 2024-рэ илъэсым игъэхэпэ мазэ и 17-м шылэштых. В. Путиным ащ теклоныгъэ къазыдихыкIэ, къэралыгъом и Конституция кызырэдильтыгъэу, Урысыем 2030-рэ илъэсым нэс ипэшэшт.

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Гъэсэнныгъэм ылъэныкIэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу лог зэралэрэм афэшI щытхъуцIэу «Урысые Федерацием изаслуженнэ кIэлэгъадж» зыфилорэр Ли Еленэ Николай ыпхъум — Адыгэ Республикэм имуниципальнэ бюджет учреждениеу «МыекIопэ гимназиеу N 22-м» икIэлэгъаджэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Мэкъу-мэщым ылъэныкIэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу лог зэралэрэм афэшI щытхъуцIэу «Урысые Федерацием мэкъу-мэщымкIэ изаслуженнэ логышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу.

Бережной Александр Николай ыкIом — Адыгэ Республикэм имэкъумэщ производственнэ кооперативэу «Родинам» итрактор бригадэ ибригадир;

Черникова Любовь Владимир ыпхъум — Адыгэ Республикэм имэкъумэщ производственнэ кооперативэу «Лениным ыцIэкIэ щыт колхозым» ифермэу N 2-м ипашэ.

Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу лог зэралэрэм афэшI щытхъуцIэу «Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ Урысые Федерацием изаслуженнэ логышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу.

Даур Гуашэ Шумафэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адэмые унэ-интернатим» имедсестра;

Малина Галинэ Владимир ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Цыфхэм ясоциальнэ фэлэофашлэхэр зыгъэцIкIэрэ Джэджэ гупчэм» исоциальнэ логышIэ.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН Москва, Кремль тыгъэгъазэм и 4, 2023-рэ илъэс N 919

Адыгэ Республкэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхыль ятыгъэным ехылагъ

Ипэлэсэнныгъэ ин ахэлъэу ыкIи гуетыныгъэ фырилэу япшъэрылхэр зэрагъэцIкIэхэрэм апае рэзэныгъэ тхыль ятыгъэнэу:

1) Буренков Игорь Валентин ыкIом — Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат игупчэ ипаш, дзэ-врач экспертиземкIэ методист;

2) Одэждэкъу Руслан Рэщидэ ыкIом — Адыгэ Республикэм идзэ комиссар дзэ-патриот логшIэнымкIэ илэпылэгъу;

3) Кривулин Александр Владимир ыкIом — Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат икIутамэ (къэралыгъо шъэфым икIэухъумэнкIэ) ипашэ илэпылэгъу шъхьал;

4) Мозгачев Сергей Григорий ыкIом — Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат икIутамэ (дзэ кIулыкIуым фэгъэхъазырыгъэнхэмкIэ ыкIи дэщыгъэнхэмкIэ) ипашэ игуадз;

5) Повх Юлие Вячеслав ыпхъум — Адыгэ Республикэм Красногвардейскэ ыкIи Шэуджэн районхэмкIэ идзэ комиссар илэпылэгъу шъхьал.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат к. МыекIуапэ, тыгъэгъазэм и 8, 2023-рэ илъэс N 310

НыбжыкIэхэр спортым фэщэгъэнхэм фэлорышIэ

Режиссерэу Михаил Тюркиным ыгъэуцугъэ спорт-патриотическэ фильмэу «Финт Боброва» зыфилорэр МыекIуапэ икIэлэеджэкIо 200 фэдизмэ культурым и Унэу «Гигантым» тыгъуасэ къащыфагъэлъэгъуагъ.

А. Балабасъ

чъэм шъуицыхъэ тежъугъэлъ, лъагIлэхэм шъуафакIу! — кылуагъ ныбжыкIэхэм закыфигъазэзэ Екатерина Метасевам.

Фильмэу «Финт Боброва» зыфилорэр зыфэгъэхыгъэ Всеволод Бобровыр футболымкIэ ыкIи хоккеимкIэ СССР-м ихэшыпыкIыгъэ олимпийскэ командэхэм якапитаныгъ. Всеволод Михаил ыкIом зыфэдэ щымылэ гъэхъагъэу ышIыгъэхэр спортым итарихъ хэхъагъэх. Режиссерэу М. Тюркиным фильмэу «Финт Боброва» зыфилорэр ыгъэуцунымкIэ гушхуагъэ къэзытыгъэр капитаным игъэхъагъэхэр ары.

Зелъашлэрэ спортсменым ищылэныгъэ кыхэхыгъэ хъугъэшIэгъэ шъыпкъэхэр фильмым лъапсэ фэхъугъэх ыкIи спортым хэхъоныгъэ ышIынымкIэ илахышIоу хильхъагъэр, сэнатушъыгъэу, гъэхъагъэу илэхэр кышырелотыкIых.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Илфтхъабзэр зелъашлэрэ спортсменэу Всеволод Бобровым ыныбжъ илъэси 101-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъ. Цыфхэм социальнэ илэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ мысатыу организациеу «За жизнь» зыфилорэр ащ кIэщакIо фэхъугъ.

Мы организацием ипашэу Екатерина Метасевам кызырилуагъэмкIэ, мы фильмым джыри прокатым къышагъэлъэгъуагъэл,

ау режиссерым Адыгеим шъхъэклафэ кызырэфышIырэм кыхэкIэу кIэлэеджакIохэм къафэгъэлъэгъонэу изын кIаритыгъ.

— Мы фильмым шъузеппырэ нэужым спорт ыкIи творческэ сэнатушъыгъэу шъухэлъхэм зыжъугъэушъомбгъунымкIэ кIуачIэ кыызхэжъугъотэнэу тэгугъэ. Шъуинеушърэ мафэ гъэпсыгъэныр шъо кышышIытыгъ, шъу-кIуачIэ кыхышIытыр зэрэгъунэн-

Мэфих къэзнагъ

Тыгъэгъазэм и 4-м кышчыублагъэу «Адыгэмак» 2024-рэ илъэсым иапэрэ мэзи тельытагъэу нахъ пыутэу кышлутхыкIын шъулъэкIыштыт. МэфипшIым кыкIоцI — тыгъэгъазэм и 14-м нэс — республикэ гъэзетым мыщ фэдэ уасэхэмкIэ шъукIэтхэшъушт:

Индексэу П4326-р:
зы мазэр — сомI 163,59-рэ;
мэзи 2-р — сомэ 327,18-рэ;
мэзи 3-р — сомэ 490, 77-рэ;
мэзи 4-р — сомэ 654, 36-рэ;
мэзи 5-р — сомэ 817,95-рэ;
мэзи 6-р — сомэ 981,54-рэ.
Почтэм икIутамэхэм гъэзетыр къащишIутхыкIышъушт.

Университетым имэфэкI хагъэунэфыкIыгъ

Джащ фэдэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, МКЪТУ-м ипрезидентэу, АР-м и Лышхъэу унчлэжыгъоу Тхьаклушынэ Аслъан, МКЪТУ-м иректорэу Къуижъ Саидэ, Къыблэ федеральнэ университетым ипрезидентэу, Урысыем и Къыблэ иапшээрэ еджаплэхэм яректорхэм я Совет итхьаматэу Марина Боровская, Краснодар краимрэ Адыгеимрэ арыт апшээрэ еджаплэхэм яректорхэм я Совет итхьаматэу Владимир Лобановыр, Урысыем и Къыблэ ит апшээрэ еджаплэхэм яректорхэр, студентхэр, МКЪТУ-м ипрофессорхэр, иклэлэгъаджэхэр, илофышлэхэр мэфэкI офтхьабзэхэм ахэлэжыагъэх.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ишлэныгъэлэжыхэм ясовет изэхэсыгъо рагъэжыным ыпэкIэ Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат студентхэм ягъэхъагъэхэм уащызыгъэгъозэрэ къэгъэлэжыным нэлуасэ зыфишыгъ, ныбжыкIэхэмрэ ахэм якIэлэгъаджэхэмрэ адэгущылагъ.

Республикэм и Лышхъэу МКЪТУ-р къызызэуахыгъэр илэс 30 зэрэхъурэм фэшI апшээрэ еджаплэм ипащэхэм, илофышлэхэм афэгущылагъ. Университетыр Урысыем и Къыблэ итехнологическэ апшээрэ еджаплэ пэрытхэм зрашчыр ащ къыхигъэщыгъ. Республикэм и Лышхъэу зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, наукэмкIэ, егъэджэн лoфымкIэ, Адыгеим, Урысыем, Iэклиб къэралыгъохэм ящыкIэгъэ специалист дэгъухэм ягъэхъазырынкIэ апшээрэ еджаплэм гъэхъэгъэшхохэр ышIыгъэх.

«Апшээрэ еджаплэм лутхэр ренэу Iэлэлэсэнэгъэ хагъэхъоным, лъэныкъуакIэхэм алтыIэсынхэм зэрэпылхэм къыушыхъатырэр университетыр уахътэм зэрэдэбакъорэр, обществэм къышхыгъэр зэхъокIыныгъэхэм зэрэдыригъаштэрэр, республикэм иэкономикэ зыфэныкIохэр къыдилытэзэ, илофшIэн зэригъэпсырэр ары. Ау лъэгалэу зынэсыгъэхэм къащыцухэ хъуцтэп. Урысые Федерацием и

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр къызызэуахыгъэр илэс 30 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ мэфэкI офтхьабзэ республикэ филармонием щыкIуагъ. Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат ащ хэлэжыагъ.

Президентэу Владимир Путиным зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, «гъэсэнэгъэм илэныкIо пстэуми, лoфышлэхэм ягъэхъазырын акIуачIэу рахыплэрэм хэгъэхъогъэн фæ». ЛъэныкIо зэфэшхъафхэм лoф ащышIэщт лoфышIэ дэгъухэм Адыгеир непэ афэныкIу», — къылуагъ Къумпыл Мурат.

Республикэм и Лышхъэу студентхэр зэрэагъэджэрэ программы 150-мэ, технологикIэхэм, урысые, дунэе научнэ сообществэм зэрэахъэхэрэм шхъафэу къатэгущылагъ.

Апшээрэ еджаплэм факультет 12 зэрилэр шьугу къэтэгъэклижы. МКЪТУ-м хэхъэх медицинститутыр, псэуплэу Яблоновскэм дэт къутамэр, колледжи 2-р, мэкъу-мэщымкIэ шлэныгъэ-ушэ-тэкIо институтыр, шлэныгъэ-техническэ, опытно-эксперимен-

тальнэ базэр, научнэ гупчи 6-р, лабораторие 12-р, шлэныгъэ тхылъеджаплэр, ныбжыкIэ гупчэхэр, дзэмкIэ гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотыр гупчэр ыкли нэмыкIхэр. Илэс къэс университетым специалист миным ехъу къычIетIупшы, студент мин 11-м ехъу ащ щеджэ. ЛъэныкIо 14-кIэ научнэ ушэтынхэр щашых. Ахэр мэкъу-мэщым, гъомылэпхъэшынэм, роботизацием, цифрэ технологиехэм ягъэфедэн, медицинэм, фармацевцием япхыгъэх.

Технологическэ предпринимательствэм Iэпылэгъу фэхъурэ программэхэр МКЪТУ-м шагъэцакIэх. Къэралыгъо корпорациеу «Росатомым» игъусэу проектэу «Шуагъэ къытэу лoфшIэнхэр зэхэзыщэрэ шьолъыр» зыфилорэм лoф дашIэ. Апшээрэ еджаплэм процессхэмкIэ ифаб-

рикэ нэбгырэ мини 3-м ехъу щеджагъ. Ахэм ащышхэм Адыгеим и Лышхъэрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации лoф щашIэ, гъэцэ-кIэкIо хабзэм икIулыкIухэм, Урысыем ишьолъыр заулэмэ гъэсэнэгъэмкIэ яучреждениехэм ащэлажыгъ.

ЭкономикэмкIэ, зеклонымкIэ, социальнэ лъэныкъомкIэ, псауныгъэм икIэуухъумэнкIэ республикэм ищыкIэгъэ лoфышлэхэм ягъэхъазырын МКЪТУ-м илахышхо зэрэхышхыгъэр Республикэм и Лышхъэу къыхигъэщыгъ. Къумпыл Мурат апшээрэ еджаплэм лутхэм Iэлэлэсэнэгъэшхо зэрэхэлъым, гъетыныгъэ фырылэу лoф зэрашлэрэм афэшI зэрэфэрэзэр къылуагъ. Джащ фэдэу МКЪТУ-р зэхэзыщагъэу, апэрэ ректорэу илэгъэ Тхьаклушынэ Аслъанрэ джыдэдэм

ректорэу Къуижъ Саидэрэ шхъафэу «тхъашъуегъэпсэу» арылуагъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм МКЪТУ-м илофышлэхэм и студентхэм илуфэс къарихыгъ, ямэфэкIкIэ къафэгущылагъ. Республикэм, хэгъэгуми апашхъэ ит пшээрылхэм язэшлохын апшээрэ еджаплэм тапэкли нахъ лъэшэу ыкIуачIэ зэрэрихыплэщтым ицыхэ зэрэтелыр ащ къылуагъ.

МэфэкIым философиемкIэ, социологиемкIэ, педагогикэмкIэ кафедрэм ипрофессорэу, культурологиемкIэ докторэу Сихъу Аминэт щытхъуцIэу «АР-м наукэмкIэ изаслуженнэ лoфышлэшху» зыфилорэр къызэрэфэгъэшъошагъэр къэзыушыхъатырэ тхылъыр щыратыжыгъ. Прикладной информатикэмкIэ кафедрэм ипрофессорэу, экономикэ шлэныгъэхэмкIэ докторэу Сергей Чефрановым щытхъуцIэу «АР-м иапшээрэ еджаплэ изаслуженнэ лoфышI» зыфилорэр къыфагъэшъошагъ. Административнэ-хъызмэт лoфхэмкIэ проректорэу ПэрэныкIо Аслъанрэ социальнэ лoфхэмкIэ ыкли плуныгъэмкIэ отделым иведущэ специалистэу Галина Измайловамрэ Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Рэзэныгъэ тхылъхэр афагъэшъошагъэх.

МКЪТУ-м иректорэу Къуижъ Саидэрэ ипрезидентэу Тхьаклушынэ Аслъанрэ къээзэрэу-гоиэгъэхэм илуфэс къарахыгъ, псалъэ къашыгъ. Къыблэ федеральнэ университетым ипрезидентэу Марина Боровская, Краснодар краимрэ Адыгеимрэ яапшээрэ еджаплэхэм яректорхэм я Совет итхьаматэу Владимир Лобановыр, Урысыем ишьолъырхэм яапшээрэ еджаплэхэм япащэхэр МКЪТУ-м илофышлэхэмрэ япащэхэмрэ къафэгущылагъэх университетыр къызызэуахыгъэр илэс 30 зэрэхъугъэм фэшI.

Шлэныгъэлэжыхэм ясовет изэхэсыгъо ыуж артистхэм мэфэкI концерт къатыгъ.

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулыкIу.

Ящытхъу тIоныр яфэшъуаш

(ИкIуэх).

кIэрахъохэм анахы, ошьогу кIуачIэхэр зэрэцагъэфедэхэрэ ышIагъэп.

— Апэрэ уахътэм къин дэдагъ, — къелуатэ Ислъам. — Мыщ щыхъурэ-щышлэрэр икIоу къыдгурылощтыгъэп, пыйир тэ-тыехэри зэхэшыкIыгуаеу щытыгъ. Джы зэон амалхэр къытIэклэхъагъэх, ары паклошъ, тыздэщылэ чыплэм щыпсэхуэрэм тадэгущылэ зыхъукIэ якъэлуа-кIэхэмкIэ улэшыгъэр зэу къэтэ-шлэ. Мэхъанэшхо зилэ чэщырэ дгъэфедэрэ пкъыгъоу тызэры-плэхэрэ «Командарм» зыфи-лохэрэм афэдэхэр джы къытIа-кIагъэхъагъэх. Ахэм яшлуа-гъэклэ метрэ 2500-м нэсэу уапэ къыкIырэр плээгъун олэкIы. Зэлэуцужьхэр чэщрэ нахъ кIо-хэу мэхъу.

ДзэкъулыкIушлэхэм къызы-рэхигъэщыгъэмкIэ, тидзэ ищы-

кIагъэр зэкIэ Iэклэлъ. Джащ фэдэу тылым къыкIэу къалукIэ-рэ Iэпылэгъум лъэшэу агу къы-дэщэе. Анахъ зыфэзэщыхэрэ шхыныгъоу ащ къылорэр уна-гъом щашырэ стырыпсыхэр ары. Ащ фэдэхэр бгъэстыры-жынынхэ къодыеу къызалукIэхэ-кIэ, лъэшэу щэгущылыкIы. Тидзэ-кIолIхэр къызажэрэ зэпытхэм ащыщ кIэлэцIыкIухэм ягушылэ-фабэхэр зэрытхэгъэ писъмэхэр. Мэзхэм ахэсэу, окоп куухэм адэсхэу зэлхыныгъэр щымылэ-зыхъукIэ, яджыбэхэм арылэ-писъмэхэр къаштэхэшъ, яджэх. Ислъам ныбжыкIэ цыкIухэм ягупшысэхэр шлогъэшIэгъоных. КIэлэцIыкIухэм тыдэрэ шьолъы-ри къыратхыкIы, писъмэхэр зэхэпхъагъэхэу атырагуащэх. Мары бэмышIэу Хабаровскэ къыкIыгъэу къытефагъэм Ис-лъам игугъу къытфишыгъ. Ти-зэолIхэм ялыхъужьныгъэ щы-сэ зэрэтырахырэр, Теклоныгъэр

яеу къызырагъэзэжыщтыр ащ итхагъэх.

Мыщ фэдэ плъыр-стыр лoфхэм уахэт зыхъукIэ узэрыфэщт гузэжыгъоу чыплэр къэшлэгъуае. Къыбгот ныбджэгъоу къыбдэ-заорэм изекIуакIэ мэхъанэшхо иI.

— Лъэпкъ зэфэшхъафхэм къахэкIыгъэхэм тызэготых, зы пшээрылъ зэрэдгъэцакIэрэр къыдгурэло. Гушылэм пае, тэ нэбгырэ 14-у тызэхэтым ащыщ ыкIыб къызэрэфсимыгъэзэщтым сицыхэ тель. Сыда плэмэ щэ-рыонхэм бэрэ тахэфагъ, тIогъогогъо сыкъауIэу къыхэкIыгъ. Ау сыдигъокIи Iэпылэгъу тызэ-фэмышхъужьэу хъугъэп. Хэгъэу-нэфыкIымэ сIлоигъу, хэушхъа-фыкIыгъэ дзэ операциер зы-щырагъэжыгъэ апэрэ мафэхэм анахы, джы тухъумакохэм дзэ гушхоныгъэр, патриотиз-мэр лъэшэу къахэщыхэ зэрэ-хъугъэр. Теубытэгъэ пытэ ахэ-

лъэу япшээрылхэр агъэцакIэх. Гуфаклохэм яшхъэгъусэхэр зэкъохъагъэхэу шушлэ Iэпылэ-гъур аугъои, яхъулыфыгъэхэм агу къыдащэе, — ело тигушы-лэгъу.

Илэс 27-рэ зыныбжэ ухъу-макIом янэ-ятэхэр, шырэ шы-пхъурэ илэх. ЯкIалэ ышIыгъэ унашъом гумэкIыгъо хидзагъэх, ау дырагъэштагъ, ялыхъужь рэгущох. Ислъам зэо зэлэу-цужьхэм яветеран, медальхэу «За ратную доблесть», «За участие в СВО» зыфилохэрэр, нэмыкIхэри къыфагъэшъоша-гъэх. Джыри къэралыгъо тын-лъаплэхэм ащыщ шлэхэу къыфэ-кIожьынэу ежэ.

Зыгъэпэсфыгъо тIэклоу ила-гъэри хъаулыеу ыгъэкIуагъэп. Районым иныбжыкIэхэм афы-зэхашэгъэ зэлукIэгъухэм ахэ-лэжыагъ. ТидзэклIохэм зэрэ-хъэрэ лыхъужьныгъэр къа-филотагъ.

Тапэклэ гухэлъышIоу зы-дильгъэхэмкIэ Ислъам теуп-чыгъ.

— КъулыкIуэр схьызэ, пшээр-ылхэр зыфэсэгъэуцужьых ыкли ахэм сафэкло. Псэуплэ сищы-кIагъэти зэзгъэгъотыгъ, машинэ-силэнэу сыфэягъэти, къэсщэ-фыгъ. Теклоныгъэр къыдэтхэу, ащ сицыхэ тель, хэушхъафы-кIыгъэ дзэ операциер тыухэу сыкъэзыкIожьыкIэ, сызфэщэ-гъэ музыкэм зыфэзгъэзэжы-кIи хъун е дзэ лoфым пыз-дзэжыщт, — къылуагъ тигушы-лэгъу.

Тилыхъужьхэу зыпсэ емы-блэжыхэу теклоныгъэр къэз-гъэблагъэхэрэм ящытхъу тIоныр къалэжыгъ. Ахэм ящыкIэгъэ Iэпылэгъур цыф лъэпкъ зэфэ-шхъафхэм къызыраугъоирэм, цыфхэм ыкли дзэм зыкIыныгъэ зэрэхэлъым уимыгъэгущон ыпэкIырэл!

ИШЫНЭ Сусан.

Адыггеир имафэ

Тыгъэгъазэм и 14-м Москва икьэгъэлъэгъоплэ анахь иным Адыгеим имафэ щыклошт. Лъэныкъо зэфэшхьафхэмклэ тишъолыр ащ къыщагъэлъэгъошт, республикэр нахьыбэмэ зэльашлэным лффыгъор фэлорышлэшт.

Лэгъ. Адэ тэ тигъэлъэгъуаплэ цыф тхьапша къылухьагъэр, ар лъытагъэу шыта?

— ВДНХ-м игъучлпыхъо пчъэ къыблэкырэ цыф пэпчъ къелъытэ, ау тэ тиреспубликэ игупчэ ащ фэдэ лъытаплэ лутэп. А цыф купхэр зэклары къытэклау-плэх плошущтэп, ау тигъэлъэгъуаплэ зыдэщытыр хъурауэ зэрэщытым пае, зэклэ къыдгот шъолырыхэм яплыхьэрэри

члынатлэу щыт экраным хъохъу дахэ къытыритхэшт, ащ лъэшэу цыфхэр щэгущлыкых. Ащ нэмыклэу джыри зы псэолъэ гъэшлэгъон дгъэуцугъ. Непэ Урысыер пштэмэ, псэушхьэ лъэгъупхъу домбаир анахьыбэу ипчъагъэклэ къыз-щальытэрэр Адыгэ Республикэр ары. Ащ елытыгъэу типчэгъу домбай нысхьа-пэ щыдгъэуцугъ. Мы псэушхьэр Кавказ биосфернэ заповедникым зэрэхэтыр, Адыгеим ичлыналъэ ибаиныгъэу зэрэ-

Хэгъэгум игъэхъэгъэ анахь инхэр къыщагъэлъэгъон гухэ-лпыр ялэу 1939-рэ илъэсым «ВДНХ» зыфалорэ къэгъэлъэгъуаплэр Москва къыщызэлъа-хыгъагъ. Апэрэ илъэс 20-м мэкъумэщылэ пэрытхэм ягъ-хьагъэхэм ягъэлъэгъуаплэу ар шытыгъ. Нэужым, щылыныгъэм илъэныкъо зэфэшхьафхэмклэ къэралыгъом ихахьохэр, игу-шхоныгъэхэр щызэфыхьысэу, къэлэ шхьалэм клорэ цыфхэм ялъэгъупхъэ чыплэу ВДНХ-р хуьгъэ. Щэклогъум и 4-м, лъэпк-хэм языкыныгъэ и Мафэ тефэу, Дунэе къэгъэлъэгъонэу «Урысыер» а гъэлъэгъуаплэм джы къыщызэлъахыгъ. Къэра-лыгъом ишъолпыр 89-мэ гъэ-хъэгъэ нахь инэу ялэхэр зы чыплэм щызэфыхьысэу. Къы-зэлъахыгъэ къэгъэлъэгъон иным илъэсныкхорэ лфф ышлэшт. А уахътэм къыдхэлъытагъэу шъолпыр пэпчъ лъэтэгъэуцо мафэ къыфагъэнэфагъ. Адыгэ Республикэм имафэу тыгъэгъа-зэм и 14-м шылэщтым ты-зэрэфэхъазырымклэ ыкли къэдгъэлъэ-гъошт программэр зыфэдэмклэ эконо-микэ хэбьонгъэмклэ ыкли сатыумклэ министрэу Шэуджэн Заур гуцылэгъу тыфэхъугъ.

— Заур, Дунэе къэгъэлъэгъон — зэфэс иным мазэм ехъугъэу лфф ешлэ. Сыд фэдэ ишъэрлыгъ шхьафал ащ изэхэщаклохэм агъэуцугъэр?

— Хэгъэгум ибаиныгъ ишъолпырхэр, ахэр ары иэкономикэ ыльапсэхэр, ахэр ары ичлынэлъэ дахи илахьхэр, икультура ибзыпхьэхэр. Иакоцл зеклоном зырагъэ-ушъомбгъуныр ягухэлъэу, ащ паеклэ Урысыем чыплэ хьалэмэтэу илэхэр агъэлабгъо ашлоигъоу, ябаиныгъэхэр къызщагъэлъэгъошт пчэгъу ин шъолпыр-хэм афызэлъахыгъ. ВДНХ-м илъэс пчъа-гъэ зыныбж псэуалъэхэр дэтых, ахэм джы клэу къахэуцугъ «я 75-рэ пави-льонклэ» зэджагъэхэ хъоо-пщэо гъэлъэ-гуаплэр. Иинагъэклэ ар квадрат метрэ мин 23-м ехъу. Анахь цыф кыуаплэу непэ ар Москва ил, зэхэщаклохэм пэшлорыгъэ-шъэу къызэралытагъэмклэ, илъэсныкхэм лфф ешлэфэ, нэбгырэ миллион 15 шъо-лпырхэм якъэгъэлъэгъон еклоплэшт.

— Миллион 15-ми шхьа-дэклынэу къышлфшлэ, ауужырэ пчъагъэу къатхырэмклэ, зы мазэклэ миллионищым екло-

ВДНХ-м исайт

тэ тадежъ блэкыхэрэп. Къыблэ, Те-мыр-Кавказ, Гупчэ федеральнэ шъолпыр-хэр ыкли къалэу Москва ягъэлъэгъуа-плэхэр зы къуапэх, зэготых.

— Къэгъэлъэгъоным ишъэрлыгъ елытыгъэу зэрэгъэпсыгъэн фам-емклэ иапхьэхэр къагъэуцугъэхэ?

— Пшъэрлыгъ шхьалэр къытэоллэрэ цыфхэм ташлогъэшлэгъоныныр ары. Нэмыкл шъолпырхэм ямылэу хьалэмэтэу тилэр дгъэлъэгъоныр, тызэрыгушхорэ лъэныкхорэ къыхэдгъэщынхэр ары. Пчэгъу гузэгум тилэпэлэсэу Еутых Асе илэшлагъэ ит. Щэбзищыр зэблэдзыгъэу, ащ ышхьагъ жьогъо 12-р щызэрэлъэгъэу тет. Къылухьэхэрэм афэтэлъатэ ащ имэ-хьанэ. Ар тиреспубликэ, тилъэпкэ инып зэрэтэхыгъэр, лъэныкхуищыргъазэу тыжынашлэм къызэригъэлъагъорэр къыхэтэгъэщы. Ылъачлэ зыпкытыныгъэрэ пытагъэрэ къеклы, щабзэхэр зэрэ-зэблэдзыгъэм республикэм шыпсэурэ лъэпкхэм языч-зыпчэгъу, язэгъурылоны-гъэ къегъэлъагъо, уашъом фэгъэзгъэ щэбзапэхэр неущрэ мафэм тызэрэ-факлорэм, тинеущ жъагъохэр зышылы-дырэ, тыгъэр къызщепсырэ уахътэу зэрэщытым ишыхьатых. Джа къэбархэр цыфхэм афэтэлъатэ, ашлогъэшлэгъонэуи къедэлух. Псэуалъэр бжъэп, нэмыклхэм агъэуцугъэхэм къахэщы, гъучлым хэшлы-кыгъ. Ямышлыклэу джыри зышырэр — ычлэгъ учлэуцомэ, щабзэхэм апэ-

щытыр афэтэлъатэ. Джыдэдэм домбаир цыкылу, ау Адыгэ Республикэм имафэ тефэу, тыгъэгъазэм и 14-м, ар чъэпхы-гъэ къэхъушт, хэхъошт, мазэклэ нахьы-жыпкыым къызэриуцугъэр къэдгъэ-лъэгъошт. Етлани ашлогъэшлэгъон дэдэ хуьгъэр тилэпэлэсэхэм къагъэлъэгъорэ дышъэидэм ишыкл, плоблэшлыныр, пхъэ-шлэныр. Ежъхэри хэдгъэлажъэхэзэ ахэр зэхэтэщэх, нэужым ашыгъэ пкыгъохэр шлухьафтынэу ятэтыжы. Шъолпыры-бэхэм виар нэгъунджэхэр агъэфедэх, тэри зэ ащ фэдэхэр къэгъэлъэгъоным етхьылабгъэх, ау цыфхэм ахэр ащ фэ-дизэу ашлогъэшлэгъонэп, джа лэрышы-гъэхэм нахь ацэгъушлыкых.

— Тэрэз, лъэпкэ хабзэр, куль-турэр сыдигъокли къызэкклэкло-штэп. Адэ а ашломылфыгъэ нэгъунджэхэмклэ сыда яжъугъэлъэгъуштыгъэр? Тыдэ шъуцэщтыгъэхэ?

— Тикъушхьэ зэхэтхэр, Лэгъо-Накъэ тешъом щыдгъэпсышт къушхьэ-пцыкыо зыгъэпсэфыплэр ары. Ау мыпыут нэгъун-джэхэр зыми зыклимылхьэу зэрэщыл-хэр тлэгъугъэти, ахэр щыдгъэзыхьагъэх. Тыфэягъ адыгэ шхыныгъохэри апэдгъо-хынэу цыфхэм, ау зэхэщаклохэм ада-гъэп къэгъэлъэгъуаплэм гъомылапхъэ цызетхьанэу. Тигъэлъэгъуаплэ изэхэты-клэ зылотэшт, Адыгеим мэкъэгъэу дахэ фэзышышт ныбжыклэхэр тигупчэ щэ-

лажъэх. Ахэр тиапшъэрэ еджаплэхэм ястудентых, пэ-шлорыгъэшъэу дгъэсагъэх, шъуашэхэр афэтэдыгъэх. Джащ фэдэу чэзыу-чэзыоу зызэблахъузэ министр-ствэхэм ялыклогъэр, къэралы-гъо къулыкыу лффышлэхэр ВДНХ-м маклох, ахэм къэгъэ-лъэгъоным аналэ тырагъэты.

— Гъэлъэгъуаплэм тех-нологие инхэр щыгъэфед-агъ, экран инхэмклэ ар ушъагъэ. Ахэр ежъ ВДНХ-м ыгъэуцугъэхэ?

— Хъау, шъолпыр пэпчъ ар ипшъэрлыгъыгъ. Мы упчлэр къызэрэптыгъэр дэгъу. Къыхэ-згъэщынэу сыфай, къэгъэлъэ-гъоныр дгъэхъазырыфэ ты-шлокышъун тлоу тымышлэу, къыныбэ зэшлотхын фае хуь-гъэ. Зы экран, ин дэдэу, ишъомбгъуагъи илъэагъи метритф хъоу, ащ нэмыклэу экраных метрэ зырыз яшъомб-гъуагъэу, метритф ялъэагъэу

Къэралыгъо хъытыу нэклубгъохэмкIэ зэIукI

Къэралыгъо хъытыу нэклубгъор АдыгеимкIэ хэта анахь дэгъоу зыгъэлажьэрэр? Нэбгырэ пчъагъэу ахэм кызыл-лаубытырэр сьдэуштэу нахьбэ пшышта? Мыхэм ыкIи нэмыкI упчIэу къэралыгъо паблукхэм ялофшIэн фэгъахыгъэхэм зацъегушIыгъэхэ я 2-рэ республикэ форумэу «Къэралыгъо паблукхэр. Хабзэмрэ цыфхэмрэ ягушIыгъэ-зэпэгъодз хэхъо ышIынымкIэ гъогур» зыфиIорэр Мыекьюапэ щыкIуагъ.

«ВКонтакте», «Одноклассники», «Телеграм» зыфиIохэрэм къэралыгъо нэклубгъохэр ащызыгъэлэжьэрэ IофшIапIэхэм ялы-кIохэр, хъакIэхэр ащ къеблэгъагъэх.

Iофтхъабзэр кызылэуихыгъ ыкIи шъолпырым ипашэ ыцIэкIэ къээрэгъоигъэхэм шIуфэс къарихыгъ Адыгеим и Лышхъэрэ АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владимир Свеженец.

«Къэралыгъо паблукхэр не-пэрэ мафэмкIэ мэхъанэшхо зилэ IофшIэкIэ амал ин. Ахэм яшIуагъэкIэ къэбарыр цыфхэм алыгъ-гъэлэсырэ къодып, ежхэми хабзэм зыкыфагъэзэн алыкIы. ГушIылэм пае, блэкIыгъэ илэ-сым республикэм щыпсэхэрэм ялэу мин 12-м еху кытIу-кIагъ ыкIи зэхэтфыгъ, мыгъэрэ пчъагъэр мин 14,5-м шIокIыгъ. Анахь шхъаIэу къыддэхуыгъэр цыфхэм ягумэкIыгъохэр псын-кIэу, зэкIэлъыкIуакIэ хэлэу зэхэтфышIу зэрэхуыгъэр ары. Арышъ, тапэкIэ пстэуми зэдэлэ-жъэныгъэу тазыфагу илпыштым тикъэгъэлъэгъонхэр зыфэдэшт-хэм занкIэу япхыгъ. А Iофыгъо-хэм язэшIохынкIэ зишIогъэшхо кытэкIырэмэ ащыц Адыгеим шъолпыр гъэIорышIэнымкIэ и Гупчэ. Ащ я 2-у зехицэгъэ фо-румри нахьышIоу Iоф тшIэным фэлажьэ», — кыIуагъ Влади-мир Свеженец.

Къэралыгъо хъытыу нэклубгъо-хэм ялофшIэн зэрэзэхашэрэм непэ хэбзэгъэуцугъэ лъапсэ иI. ШIокI имылэу къэралыгъо Iоф-шIапIэхэм зэкIэм ахэр агъэ-лэжьэнхэ фаеу заштагъэр илэс хуыгъэ. А пшъэрылпыр республикэм щыгъэцIэгъэным-кIэ Адыгеим шъолпыр гъэIо-рышIэнымкIэ и Гупчэрэ хабзэм илпыкIохэмрэ зэгъусэхэу Iоф ашIагъ ыкIи ахэм яхъатыркIэ республикэм щылэжьэрэ къэ-ралыгъо IофшIапIэ 688-мэ непэ хъытыу нэклубгъохэр ялэх. Ахэм яшIуагъэкIэ хабзэмрэ цыфхэмрэ зэдэгущыIэн амал зэрагъотырэм, язэпхыныгъэ зэрагъэпсырэм къатэгущыIагъ Адыгеим шъо-лпыр гъэIорышIэнымкIэ и Гупчэ ипашэу Къоджэшъо Казбек.

«Непэ типшъэрылпыр къэ-ралыгъо паблукхэм ялофшIэн хэдгъэхъоныр, уахътэм диштэу дгъэкIэжыныр ыкIи нахь гъэ-шIэгъон тшIыныр ары. Къэра-лыгъо хъытыу нэклубгъохэм афэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм «ВКонтакте», «Одноклассники» зыфиIохэрэм ялофшIапIэ зы-

фэдэштыр кыдыхэлъытагъэ-ми, республикэм щыпсэхэрэм псын-кIэу къэбар кызылэIагъэ-хъанымкIэ, хабзэм ялофшIэхэм зафагъэзэнымкIэ Телеграмыр нахь чанэу агъэфедэ. Ащ елпы-тыгъэу АР-м и Лышхъэ и Администрацие иунашъокIэ ари тIофшIэнкIэ тэгъэфедэ. Сьд фэдэ лъэныкъокIэ къэралыгъом, республикэм щыхуэрэ-щышIэу цыфхэм ашIэн фаер къэралыгъо паблукхэм яшIуагъэкIэ охътэ клэкIым алыгъэгъэлэсы. Зы нэ-бгырэкIэ ащ фэдэ Iоф иныр бгъэцIэкIэн плъэкIыштэп. Арышъ, тэ нахь чанэу, дэгъоу, гъэшIэ-гъонэу Iоф тшIэмэ, республикэм щыпсэхэрэм нахьыбэу тишIуа-гъэ ядгъэкIым плъэкIышт», — кыIуагъ ащ.

Къэралыгъо паблукхэм шъо-лпырым, районхэм хэхъоны-гъэ щашIынымкIэ еклIапIэхэм афэгъэхыгъагъ спикерхэмрэ хъытыу нэклубгъохэм япашэ-хэмрэ язэдэгущыIэгъу. Респуб-ликэм ихъытыуэхэм къарыхъэрэ къэбар пчъагъэмкIэ къэгъэлэ-гъонхэр дэгъух, ау ахэм яджэ-хэрэм ибагъэкIэ IофшIэныр нахь бгъэлэшыр фае.

«КIэтхакIохэм ахэбгъэхъон, къэбарэу нэклубгъохэм къары-хъэхэрэр цыфхэмкIэ гъэшIэгъо-нэу, шIуагъэ ахэлъэу щытынхэ фае. Арышъ, рейтингхэр зыкIы-зэхашэхэрэр щыкIагъэхэр къэ-плъэгъунхэшъ, анахъэу уздэ-

лэжьэн фэе лъэныкъор кыыхэб-гъэщыным пай. АдыгеимкIэ «ВКонтакте» зыфиIорэм къэ-ралыгъо нэклубгъохэм кызыл-лаубытырэр проценти 100-м и 32-рэ ныIэп. Ары, макIэ, ау узыфэIон щыI, арышъ, тьдэ-жъугъэлажь», — **форумым къеблэгъагъэхэм ишIошIхэм-кIэ къадэгъагъ «Диалог ре-гионы» зыфиIорэм ипашэу Александр Ирдуллиныр.**

«Цыфхэм нэклубгъор ашIо-гъэшIэгъоныным, ащ кыкIэт-хэнхэм апае ежхэри мы Iоф-шIэным кыыхэбгъэлэжьэнхэ фае. Мыекьюапэ къэлэ администра-цием спортымрэ физическэ культурэмрэ и Комитет илофшIэн ары ыльапсэр. Iофэу тьзфэгъэ-загъэр спортым епхыгъ нахь мышIэми, ащ творческэу тыкье-кIуалIэ. Зэнэкъокъу, Iофтхъа-бзэ пэлпчэ нахь цыфыбэ кы-

ныгъэмрэкIэ и Министерствэ инэклубгъо текIоныгъэр къыдэ-зыыхыгъэхэм ащыц. Аужырэ мээитфым кыкIоцI АдыгеимкIэ апэрэ чIыплэр ащ ылыгъ.

«Министерствэм илофшIэ-хэмкIэ зыкIыныгъэу тхэлпым ишIуагъэкIэ мээитф хуыгъэу апэрэ чIыплэм тыщыт. АщкIэ зэкIэми «тхашъуегъэпсэу» яс-лонэу сыфай. Ахэм ар ялоф-шIэн шхъаIэп нахь мышIэми, уахътэрэ кIуачIэрэ кыыхагъэ-кIышъ, ари агъэцакIэ», — кыд-дэгъагъ АР-м IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ икъэралыгъо хъытыу нэклубгъохэм Iоф адэ-зышIэрэ ХьокIо Маргаритэ.

«АР-м иконцертнэ зэхыхэ творческэ купи 8 хэт. Ахэм афэгъэхыгъэ къэбарыр игъом нэклубгъохэм къарыдгъэханхэр типшъэрыл. Якъэгъэлэгъонхэр пэшIорыгъэшъэу къэтэлIопц къо-дыекIэ икIуэрэп, рагъэкIокIыгъэ Iофтхъабзэхэм афэгъэхыгъэ къэбар гъэшIэгъонхэри къарытэ-гъахъэх. Мары бэмышIэу адыгэ нысэцэ джэгум фэгъэхыгъэр «Налмэсым» кыгъэлэгъуагъ. Ащ игъэкIютыгъэу тикIэтхакIохэр щыдгъэгъозагъэх. ГъэшIэгъонэу кыдгъэхаштым ренэу тынаIэ тетэгъэты, сыда плэмэ культур-нэ Iофтхъабзэхэм цыфхэр на-

зэретцIэлэшттым теусэ. Ахэм ащыц физкультурным и Мафэ ехуылэу зэхэтцэгъэ зэнэкъо-кьюр. ФизкультурэмкIэ клэлэ-егъэдэ анахь дэгъум икы-хэхын нэбгырэ мин 15 хэлэ-жъагъ», — кыIуагъ къэлэ администрацием спортымкIэ ыкIи физическэ культурэмкIэ и Комитет илофшIэу Бзаго Рустам.

«Къэралыгъо нэклубгъо анахь дэгъу» зыфиIорэ зэнэкъокъум изэфэхысыжхэр ашIыгъэх. РеспубликэмкIэ анахь нэклубгъо дэгъур ыкIи лъэныкъо зэфэ-шхъафхэмкIэ пэрытэу алыта-гъэхэр кыыхагъэщыгъэх. АР-м IофшIэнымрэ социальнэ хэхъо-

хыбэу еблагъэхэ хуыгъэ. Ар тигуапэ», — кыыхегъэщы зэнэ-къокъум чIыплэ кыщызыыхы-гъэу, АР-м иконцертнэ зэ-хахъэ икъэралыгъо нэклубгъо зезышъу Анжела Исаев.

Зэнэкъокъум изэхэщакIохэр зэфэхысыжхэм агъэрэзагъэх. Мы илэсымкIэ къэгъэлэгъо-нышIухэр къэралыгъо нэклубгъо-хэм ашIыгъэх, тапэкIэ зьдэлэ-жъэнхэ фаехэр агъэнэфагъэх. Ахэр зэрагъэцIагъэхэр къэ-кIорэ илэсым зэхашэшт фору-мым кыщыльэгъошт.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: шъолпыр гъэIоры-шIэнымкIэ Гупчэр.

Нэхъой зэрылъ унагъу

УФ-м и Президент иунашъоклэ мы илъэсыр егъэджэкло-гъэсаклом и Илъэсэу, 2024-р — унагъом и Илъэсэу агъэнэфагъ. Ар кыдэтлытэзэ, клэлэегъэджэ лэфшлэнымклэ, унагъом игъэпытэнклэ щысэтэхыплэу щыт Хьабыйхэм яунагъо нэлуасэ шьуфэтшыщт.

«Унагъо умышъоу къуаджэ ухъуштэп» ало. Илъэс 53-рэ хъугъэу зэгурылонгъэ азыфагу илъэу зэдэпсэху клэлэегъэджэ сэнэхъатым зыщылэныгъэ езыпхыгъэхэ Хьабый Долэтбийрэ Аминэтрэ. Ахэр Хьатыгъужьыкьюае дэсых, нэхъой зэрылъ унагъу. Анахъ гъэшлэгъоныр, унагъом исыр зэклэ клэлэегъадж.

Адыгэ унагъом унашъо щызышлы хабзэр хулыфыгъэр ары. Унагъом ар ыльапс, ипкъэу. Хьабый Долэтбий фэгъэхыгъэу ар къэплотт, ащ игушылэ унагъом щыунашъу. 1970-рэ илъэсым Хьатыгъужьыкьюе гурыт еджаплэм химиерэ биологиемрэ шаригъэхынэу ар лухъагъ. Ащ ыуж агроном сэнэхъатыр Харьков щызэригъэгъоти, 1978-рэ илъэсым Шэуджэн учебнэ-производственнэ комбинатим лухъагъ, ар профтехучилищэ зашлыжым ипашцэ агъэнафи, ыгу етыгъэу 1997-рэ илъэсым нэс лэжъагъэ.

«Сыда унагъом ыльапсэр?» зыфилорэ упчлэм Долэтбий гупшысэ куу зыхэл джэуап кыритыжыгъ: «Цыфым ищылэныгъэ пшысэм егъэпшагъ. Унагъоу уилэр бгъэлэплэн фае. Ащ

ыльапсэ зэрэбгъэпытэн плэкыщтыр зэгурылонгъэмрэ зэдэлуужыныгъэмрэ. Унагъом исхэм щэлэныгъэ зэфырялэмэ, ащ ыльапсэ ыпсыхъашт».

Унагъом зэгурылонгъэ ильынымклэ бзылфыгъэм ишэн бэ елытыгъэр. Долэтбий ишхъэгъусэ Аминэтрэ зигугъу дахэклэ ашлыр бзылфыгъ.

Хьатыгъужьыкьюе гурыт еджаплэу Хьаткьо Ахьмэд ыцлэ зыхъырым илъэс 44-рэ клэлэегъаджэу ащ лэф шишлагъ. Клэлэцыкълухэм шлэныгъэ куу агъотынымклэ, цыфыгъэ ахэлъынымклэ, адыгагъэ зэрэхъанымклэ лэпылэгъушлэ афэхъугъэ клэлэегъадж. Аминэтрэ бзылфыгъэ рэхъат, лушы, лэжъоу зыхъырым егъэлэплэ, илахылыр елытыгъ. Гъэсэныгъэм ыльэныкьюклэ гъэхъэгъэшлэхэр ышлыгъэх, народнэ просвещением иотличник, апшэрэ категория ил, я 3-р классым пае адыгабзэкклэ зэреджэштхэ тхылъэу кыдэкыгъэр зыгъэхъазырыгъэхэм ащыщ.

«Щылэныгъэ псынклэ хъурэп, — ело Аминэтрэ, — цыфмэ уалытэу упсэун фае. Адыгэмэ «Унэм зыщыгъасы хасэм кло» алуагъ. Тисабыйхэм гъэсэныгъэ куу ялэным, шэн-хэбзэ даху лэпкъым хэлхэр ахэтлхъанхэм тапылыгъ. Сафэраз, тильфыгъэхэм тыкъагъэукуптэжыгъэл».

Долэтбийрэ Аминэтрэ яклэ лэ нахыжъэу Нурбий Адыгэ

къэралыгъо университетым тарихымыклэ ифакультет кылухи ичылэ гупсэ дэт еджаплэм илъэси 10-рэ щылэжъагъ. Джы Мыекьюапэ лэф шешлэ.

Яклалэу Хьабый Байзэти а университетым спортымыклэ ифакультет 1995-рэ илъэсым кылухыгъ, Урысые Федерацием гъэсэныгъэмклэ илофышлэ гъэшлуагъ, АР-м изаслуженнэ тренер, Шэуджэн районым ит клэлэцыкълу-ныбжыкълэ спорт еджаплэм ипаш, муниципальнэ образованием инароднэ депутатхэм я Совет ия 6-рэ зэлугъэклэгу идепутат.

Байзэт клэлэцыкълухэр самбэм, дзюдом афегъасэх, ахэм ащыщхэм Урысыем зэнэжъоу щызэхъащэхэрэм хагъэунэфыкълэрэ чыплэхэр къащыхы. Байзэт лэф зишлэрэ илъэс 25-м кыкълотт самбэмрэ дзюдомрэклэ спортым имастер нэбгыри 8 ыгъэхъазырыгъ. Ащ ыгуи ыпсылофым ритыгъ.

Байзэт ыкьюу Мыхьамэт ятэ илъэуж рыкълуагъ, самбэмрэ

дзюдомрэклэ тренер. Бэнэплэ— еджаплэу зыщылажъэрэм ипортсменхэр хэгъэгу цлэрыло щыхъунхэм пылъ.

Байзэт ишхъэгъусэу Зулимэ Хьатыгъужьыкьюе гурыт еджаплэм илъэс 25-рэ хъугъэу щырегъаджэх, клэлэцыкълухэм адыгэ къашъохэр арегъашлэх. Лэпкъ къэшъо дахэхэр зэхъахъэхэм, зэнэжъоу хэм къащэгъэлагъо. Тильэпкъ культурэ, тишэн-хабзэхэр шъошэ лъагэм илъэу къагъэлэжъошъунхэу клэлэцыкълухэр егъасэх.

Хьабыйхэм яунагъо исхэм ящылэныгъэ еджаплэм рапхыгъ. Клэлэегъаджэмклэ шлэныгъэ куу зилэ, сэнэушыгъэ зыхэлэ клэлэеджаклохэр кытлупщынхэм имызакъоу, шхъэкълэфэныгъэ кыфашыным, ригъэджагъэхэм шлуклэ агу кынэжыным мэхъанэшхо ил. Уклэлэегъаджэныр сэнэхъат къодыеп, ащ уфэщэгъэн фае.

Щылэныгъэр зы чыплэ итэп, дунаир зэблэхъугъэ хъугъэ.

Ау зэблэхъугъэ зыфэмыхъурэр Хьабыйхэм яунагъо шхъэклэфэныгъэу, зыкълэныгъэу, зэгурылонгъэу илъыр ары. Ахэм яунагъо иджэныкью машло мыкълосэным, ащ ыкълуацлэ хэхъоным нэбгырэ лэпчэ илахышлэу хешлыхъэ.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

Унашъом кълуачлэ илэ хъугъэ

АР-м хэгъэгу клоцт лэфхэмклэ и Министерствэ илофышлэщтыгъэм къэралыгъом ишхъэфэу зыщыгуазэр зэрилотэгъэм фэшл Ростов хэку хыкумым ышлыгъэ унашъом кълуачлэ илэ хъугъэ.

Щынэгъончъэнымклэ федеральнэ къулыкълум и Гъэлорышлэплэу Адыгэ Республикэм щылэм оперативнэ-лхыунымклэ илофышлэщтыгъэу Нэгъой Михаил бздэжшлагъэ зезыхъагъэхэр зыщылажъырэ учредением члэсым дэгущылэзэ, ащ кырилуагъ гъэпцлагъэ зыхэлэ бздэжшлагъэм мы полицейскэр хэщэгъэн зэрилыкыштымыклэ щынэгъончъэнымклэ подразделение зэрегуцафэрэр.

Щынэгъончъэнымклэ къулыкълум ялофышлэхэм къагъэшпыпкъэжыгъэ мы хэбзэ ухъумаком ыльэныкьюклэ оперативнэ-лхыуны лэфтхъабзэ зэрэзэхъащэгъэр.

Щынэгъончъэнымклэ федеральнэ къулыкълум и Гъэлорышлэплэу Адыгеим щылэм М. Нэгъоим ыльэныкьюклэ уголовнэ лэф кызылэуихыгъ ыкли зэхифыгъ. Ростов хэку хыкумым унашъоу ышлыгъэмклэ, ащ илъэсрэ ныкьорэ хъапс условнэу тыралхъагъ, илъэситлум кыкълотт хэбзэу хъумэкло къулыкълухэм лэф ащишлэн фытыщтэп.

Щынэгъончъэнымклэ федеральнэ къулыкълум и Гъэлорышлэплэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкълу.

Адыгеир апэрэхэм ащыщ

Зипсауныгъэ лэшэу зыщыфэсакыхэрэ апэрэ шьолыр 15-м Адыгеир ахэфагъ. Рейтингэу Ria.ru зыфилорэм зэхигъэуцагъэм кызыригъэлагъорэмклэ, Адыгэ Республикэм я 13-рэ чыплэр ыубытыгъ.

Япсауныгъэклэ зэрар къафэзыхъэу, ау зэсагъэхэр щыгъэзыгъэнхэмклэ шьолыр 72-мэ языхтэ илъэсым кыкълотт нахышлэу ашлыгъ.

Зэрар къэзыхыхъэрэр зымыгъэфедэхэрэр, зипсауныгъэ анахъэу зыщыпылхэр, ыпэрэхэм афэдэу, джыри Темыр Кавказыр арэу къэнэжы. Апэ итых Чэчэн Республикэр, Дагъыстаныр ыкли Ингушетиер. Ахэм ялхытыгъэмэ, Камчатскэ краим, Еврейскэ автоном хэкум, Республикэу Хакасием ащыпсэхуэрэр шьон пытэхэмрэ тутынымрэ лэжыб ашлын гухэлэ ялэп.

2022-рэ илъэсыр пштэмэ, Адыгеир я 13-рэ чыплэм щылэми, рейтингымклэ балл пчъагъэу кыфагъэуцугъэм хигъэхъагъ, 2021-рэ илъэсым илэгъэ балл 70,3-м кыкли, 2022-рэ илъэсым балл 74,7-м нигъэсыгъ.

Цыфхэм зэрар къафэзыхырэ шьон пытэхэм, тутыным ыкли нэмыкълхэм ащылухъумэгъэнхэм фэшл Адыгеим лэфтхъабзэ зэфэшхъафыбэ щырагъэкълоты. Спортым ыльэныкьюклэ илъэситфым кыкълотт республикэм псэолхэ 95-рэ щашлыгъ, ахэм азыныкьор къоджэ псэуплэмэ адагъэуцагъ. Псауныгъэр зыщылажъытэрэ физкультурнэ комплекси 3 джырэ уахътэм ашлы.

фэхъазыр

типчэгу щыдгъэуцугъэх. Ахэм зэпымыоу юф ашлэ хъумэ, мэфипл-тфы зэрэлажьэхэрэр. Ахэр зиехэм зэресагъэхэу е Бытырбыф е Шъачэ экономическэ зэфэсхэм атегъэпсыхъагъэхэу аугъоигъэх. Ау илэсныкыорэ клошт къэгъэлъэгъоным зи фэхъазырыгъэп. Апэ зэ а экранхэр къэтцэфынхэу тыфэягъ, нэужми кытшъхъапэжыных тлуи, ары шъхъае, исистемэ бгъэкълэжэ зэпытын фæе, псэ кыпыбгъэкълэжыщт, тхъамафэ тешлэ къэс, ащ елпытыгъэу ежэ зиунаеу щытхэм агъэлорышлэу, идагъохэри агъэтэрэзыжъэу щытмэ нахъ гупсэфти, бэджэндэу тштагъэх. Ыкли а шыклэр нахъ пыут. Къэсонэу сызфаер, мы къэгъэлъэгъоным дгъэхъазырыфэ пэрыохъоу тызпхырыкыгъэхэм тапсыхъагъ.

— **Гъэрекю Дубай зы гъэлъэгъонлэ бэлахъ «ЭКСПО» ыцлэу щыкълуагъ. Урысыери ащ хэлэжсбгъагъ. Ащ ямышыкълэ хъалэмэт технологиеу хэтыгъэр бэ дэд. Сыда ВДНХ-м кыщыгъэлъэгъуагъэр, Дубай ыпэ тишынэу?**

— Светлана, Дубай — ЭКСПО-р сз сплъэгъуэгъэп, езгъэлпшэнэу зи къэсложуштэп. Ау, гущылэм пæе, Росатомым игъэлъэгъуаплэу кызылэуихыгъэм сызычлахъэм сплъэгъуэгъэр лъэшэу згъэшлэгъуагъэ. Ар шъолъырхэм якъэгъэлъэгъон ехъуллэу кызылэуахыгъ, мэээ заулэклэ ашыгъ. Интерактивнэу, ЗД-клэ зэхгъэу-цуагъэу, шъо зэфэшъхъафклэ зызэблихъоу атом реакторыр кыщагъэлъэгъуагъ. Урысыем и Президентэу Владимир Путиныр тыгъэгъазэм и 4-м ащ клогагъ. Тикъэралыгъо ыкълуачлэ, ухъумэн технологие инэу лэклэлъхэр унэгу кыкълэгъэу-уцэ. Узэрыгушхон гъэхъагъэхэр тилэх, ар нафэ. Къэгъэлъэгъоным ыпклэ хэмылэу уеплывшъушт.

— **Ащ сыкыкълэупчлэн слющтыгъ. Я 75-рэ навильонми члэхъапклэ ищыкълэгъэба?**

— Хъау, ахъщэ умытэу уеплывшъунэу ар щыт. Ар къэгъэлъэгъоным ишапхъ, цыфхэмклэ амалышлэ. ВДНХ-м пэгъунэгъоу щыпсэхуэрэр заулэрэ къаглохэуи мэхъу.

— **Хэт кытэлпырэр?**

— Унагъохэр зэхэтэу кыызэдаклох, клэлэджэкло купхэр къащэхэуи мэхъу. Москва зеклоу къэкълуагъэхэр зэкклэ къэгъэлъэгъоным къекълуаплэхэу кысшлэшлэ.

— **Лэнатлэ зылыгъхэр кылохъах?**

— Мафэ къэс Правительствэм е

Къэралыгъо Думэм ялыклэ горэ пхырыкышт къэгъэлъэгъуаплэм. Шъолъырхэм якъэгъэлъэгъон щэлэфэ, министрэхэм я Кабинет игъэлорышлэкло совет изэхэсыплэ ВДНХ-м къахыгъ, зэлуклэ пчъагъэ мафэ къэс щашы. Ащ елпытыгъэу тыналэ зытедгъэтыжыын фай, макъэ къамыгъэлэу

политическэ юфышлэ инхэр кылухъанхэ альэкышт. Ащ фэдэу финансхэмклэ министрэу Антон Силуановыр, КПРФ-м ипашэу Геннадий Зюгановыр Адыгеим игупчэ къеклолэгъагъэх.

— **Мэкъумэщ, промышленнэ лъэныкыохэр сьдэуштыгъэу къэгъэлъэгъуагъах?**

— Республикэм исоциальнэ-экономическэ зытет кызылотыкырэ видео-роликхэр дгъэхъазырыгъэх. Инвесторхэм ашлогъэшлэгъоны хъумэ, ахэр ядгъэлъэгъушъушт. Ау джырэклэ цыф кызырэклохэм къэгъэлъэгъонымр якълуапл, кызырэлъагъэу, ахэм ашлогъэшлэгъонымр джа культурнэ нэшанэ зыхэлъ ютхъабзэхэр, лэпэлэсэнэгъэм идесэхэр ары, видео еплывхэмэ, зыфаехэр тичлыопс идэхъагъэ зыхэтхэр ары.

— **Кыхъащт тхъамафэм Адыгеим имафэ ВДНХ-м щыклошт. Тыфэхъазыра? Сьдэуштыгъэу ар клошт?**

— Тыфэхъазыр, программэр зэхэдгъэуцагъ. Дгъэнэфэгъэ юфтхъабзэхэр зыщедгъэжыщт уахътэхэм джыри зы зэхъокыныгъэ горэхэр афэхъунхэ ыльэкышт, ау мафэр зэрэклошт шыклэр гъэнэфагъэ. Адыгеим фэгъэхыгъэ фильм къэдгъэлъэгъошт, тиартистхэм концерт-

хэр къатыштых, ансамбль цлэрылохэу «Исплъамыем» «Налмэсым» зыкъагъэлъэгъошт. Шъолъырхэм ялэтегъэуцохэр зэдашлэу кыхэклы, тлу-щымэ зы мафэм зыкъагъэлъагъоу мэхъу. Тэ тыгъэгъазэм и 14-р тизакъоу тикъэгъэлъэгъон мафэу щытышт. Арышъ, тикультурэ ибаиныгъэ

игъэклотыгъэу, шъуашэу къэдгъэлъэгъошъушт. Концертхэр зыщыклоштхэ пчэгухэр шъхъафэу щытых, ау джа шъолъыр гъэлъэгъуаплэхэр зычлэтым ахэри дыхэтых. Ащ нэмыклэу Адыгеим фэгъэхыгъэ лекциехэр зыщылушт зэхэсыгъохэр щылэщтых. Я 75-рэ навильоним ичлэхъаплэ дэжэ Шыу Хасэм адыгэ джэгуклэхэр щызэхихэщтых ыкли а чыплэм адыгэ шхыныгъохэр зытетышт ланэхэр щыдгъэуцуштых. Мэфэ реным зэнэкъокъу зэфэшъхъафхэр зэхэтцэщтых, Адыгеим зыщагъэпсэфынэу къэклошъунхэу егъэлэгъэ тхылыпшл шлухъафтынэу ахэм арылывшт. Урысыем спортымклэ и Министрствэ игъэлъэгъуаплэ дэжэ Олимпийскэ чемпионэу тилэхэм, тиспорсмен пэрытхэм зэлуклэгъухэр зэхэщэщтых. Джащ фэдэу Урысыем юфшлэнымклэ и Министрствэ игъэлъэгъуаплэ кытфигъэшъошагъ а мафэм. Ащ дэжым дышъэ идэнымклэ, адыгэ къашъомклэ десэхэр щыклоштых, Илэсыклэ чыгым папээнэу джэгуалъэхэр щашыштых. Чыплэ зэфэшъхъафхэр кызылэуибытэу Адыгеир а мафэм ВДНХ-м щылыдышт, адыгэ макъэр щылушт. Мафэр джэгуклэ зэфэтшлыжышт, зэкклэри удж хъураем хэтцэщтых.

— **Кызырэгъурылуагъэмклэ, чыплэ пчъагъэхэр а мафэм зэлгытыубытыштых. Юфтхъабзэхэр зэтефэхэуи хъушты. Тилэпкъэгъоу, Адыгеим кыщыкыгъэхэу нэпэ Москва щыпсэхуэрэр мыщ къеклолэнхэу фэештых, сьдэуштыгъэу къагъотыштыгъэу гъэлъэгъуаплэхэр?**

— Гъозэ нэпэеплэ чыплэпхэ кыдэдгъэклын тыгу хэлъ, мэкъэгъэлухэр тшыштых, ахэр социальнэ нэклубгъохэм къарыдгъэхъащтых. Хэны хъуштыхэп.

— **Джыдэдэм «Лъансэ» зыфилорэ проектэр чылэхэм ащытетэхышъ, ятарихъ къа-луатэ зыхъуклэ, рыгуишхэхэ «ар ВДНХ-м агъэклогъагъ» алозэ ятэтэжэ е янэнэжэ ягугъу къашилы. Чылагъо нэпчэ ащ фэдэ цыф кыдэклы инэрытынэгъэ пæе къэгъэлъэгъуаплэм агъэклогъагъэу. Нэпэ мэхъанэ-**

ихо зилэ мы юфыгъом хэлажьэхэрэм ауштыгъэу ацлэ тарихым кыхэнэцта? Ар гущыкыгъэу алъытэшигуштыгъэу?

— Зэкклэ хэлажьэхэрэр хэдгъэунафыкыштых щытхэу тхылхэмклэ. Ау а о зыфилорэ къэгъэлъэгъонхэр тлэклу нэмыкыгъэх джы клорэм ебгъэпшагъэхэмэ. Сэ сятэжэ мары анахъ къэб инэу кыгъэклыгъэр ыщи, ВДНХ-м щигъэлъэгъо-гъагъ. Ари гъэхъагъ, а зэманым мэхъанэ ратэу мэкъумэщышлэ лэжъэкло пэрытхэр зэлугъагъэклыштыгъэх. Джырэклэ шъолырым ибаиныгъэ тызэхэтэу зэдэтэгъэлъагъо. Экономикэмклэ министрствэр зэхэщэкло шъхъал, ау мы юфыгъом зэкклэ кыулыкыухэр чанэу кыхэлажьэх. Зэкклэми зэдэдгъэцэкклэрэ пшъэрылъ.

— **Адыгэ Республикэм имафэ анахъ хъугъэ-шлэгъэ ин, ау къэгъэлъэгъонымр джыри мэзитфэ клошт. Сыда джыри жъугъэлъэгъоштыр?**

— Зызэблэтхъуэ зэкклэ министрствэхэм ялыклэхэм тыклозэ тшышты. Тигупчэ щыклорэ мастер-классхэр лъыдгъэклотэщтых. Лэпэлэсэхэмклэ тыбай, джыри дгъэлъэгъошъушт шыклэхэр щылэх. Тэрэз, джыри маклэп тапэ илпыр. Тызэкъотэу, тызэгъусэу, ти Адыгэ Республикэ идэхъагъэ дгъэлъэгъошт.

— **Заур, о сыда анахъ пшлогъэ-шлэгъонымгъэр?**

— Къэгъэлъэгъон-зэфэсым иинагъ. Силэнатлэ зызгъэцаклэрэм кыщыублагъэу ащ фэдэ хъугъэ-шлагъэхэм сахэлажьэу хъугъэ. Ау мыщ кызылэуибытырэм фэдиз, мырэуштыгъэу игъэклотыгъэу, шъуамбгъоу шъолъырхэм загъэлъэгъуагъэу кыхэклыгъэп. Етлани анахъ згъэшлэгъуагъэр гъэлъэгъуаплэр уахътэу зэрагъэуцугъэр ары, псынклэ дэдэу зэкклэ зэшлуахыгъ. Шыпкъэмклэ, зы хъугъэ—шлэгъэ анахъ инэу тарихым хэхащтхэм ащыщ Дунэе къэгъэлъэгъонэу ВДНХ-м щыклорэр. Амал зилэу, Москва клоштым ащ зыхигъэны хъуштыгъэ.

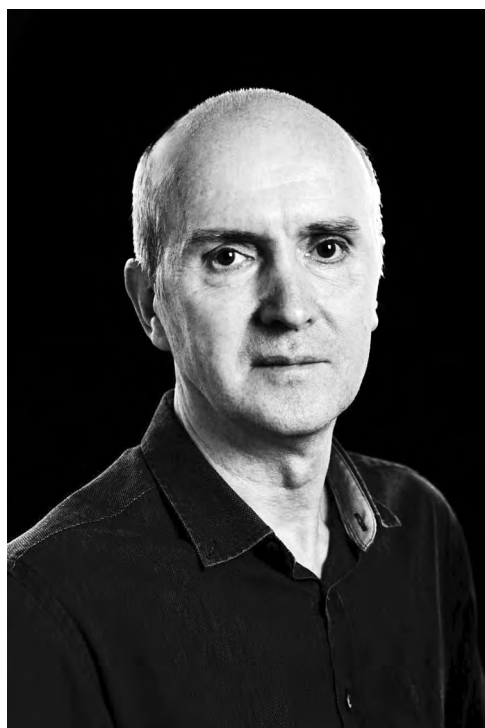
— **Опсэу, Заур, кытфэлпотагъ къэбар гъэшлэгъонхэр. Тхэм ыломэ, тыгъэгъазэм и 14-м Адыгеим имафэ Москва тыщы-зэфэсышты.**

ТЮШЪУ Светлана.

Сурэтхэр: АР-м культурэмклэ и Министрствэ.

Сценографиер ищыІэныгъ

Рэмэзан игъаші ызыныкыо нахыбэр исэнэхъат фигыэхыгъ. СурэтшынымкІэ ныдэлъф сэнатушыгъэу хэлъыр джыри цыкІуэз кыыхыгъ. Ежъ иуакІэу, «зыгорэхэр ыуцІэрэпхыштыгъэх». Ау ищыІэныгъэ кыызшІэкІыгъэшт сэнэхъатым ар занкІэу кыфэкІуагъэп. Апэ кІэлэгъэджэ институтым имузыкальнэ факультет чІэхъэ, етІанэ кыулыкыу макІо. Ащ ыуж нылэп кІэлэ чыпхыгъэу, иакып уцугъэу сурэтшІ сэнэхъатым зыфигъазэрэр — искусствэхэмкІэ институтым чІэхъажы. Итворческэ ІофшІэн гыгу 1988-рэ илъэсыр ублапІэ фэхъу. Адыг драматическэ театрэм идекораторэу Іохъэ ыкІи непэ кызнэсыгъэм илэжапІэ ыхъожыгъэп — театрэр игупсэфыпІ.

«Шъхьаплэкыо ГычІыпсэ иІэпыІэгыу кІэ театрэм сылухъанэу хъугъэ. СурэтшІ кызырыкІоу ІофшІэныр езгъэжыгъагъ. ИлъэсІтф фэдырэ театрэм сылуыгъэу апэрэ кІэлэцыкІу спектаклым идекорациехэр згъэхъазырыгъагъэх. Къэсэ-шІэжы, «Заброшенный колодец» ыцІагъэр. Ащ ыуж илъэсІтф тешІагъэу инхэм апае къэгъэлъэгъон згъэуцугъагъ. Юныс Сулеймановыр ирежиссерэу трагикомедиеу «Тэлэми, тэтхъэ» зыфилорэ спектаклым тыдэлэжыгъагъ. Ащ дэжыым сілофшІэн дэгъоу сыхъгъозагъэу цытыгъ», — кыддэгъагъэ игукъэкІыжхэмкІэ Рэмэзан.

ЫлужыкІэ Рэмэзан кыгурыІошт музыкальнэ гъэсэныгъэу ыгъотыгъэр пкІэнчъэ зэрэмыхъугъэр. «СпектаклыкІэм удэ-

КІэлэгъаджэ хъунэу амал иагъ, музыкальнэ гъэсэныгъи зэригъэгъотыгъ, ау сурэтшыныр ищыІэныгъэ хъугъэ ыкІи адыг культурэм итарихъ сценограф бэлэхъэу ыцІэ хитхагъ. АР-м инароднэ сурэтшІэу, АР-м итеатральнэ зэхыхъэ исурэтшІ шъхьаІэу Сихъу Рэмэзан ыныбжъ илъэс 60 хъугъэ.

Сихъу Рэмэзан Казбек Сыкбор АР-м инароднэ сурэтшІ, АР-м итеатральнэ зэхыхъэ исурэтшІ шъхьаІ. ШэкІогъум и 21-м 1963-рэ илъэсым къуаджэу Хьа-курынэхъаблэ кышчыхъугъ. 1988-рэ илъэсым кышчыгъэжыагъэу непэ нэс сценографэу Іоф ешІэ. А уахътэм кыкІоцІ спектакли 100-м нахыбэмэ ягъэуцун дэ-лэжыагъ.

лэжыанымкІэ а пстэури кыпфэфедежы», — еІо ащ. Декорациехэм яшын зэкІэ кыхеубытэ: мэкъамэри, пьесэри, тхакІори, режиссерри. КІэухым ІофшІагъэу цыфхэр зеплхыхэрэр а пстэумэ язэдэлэжыныгъэ изэфэхысыжъ мэхъу. Ащ фэдэ еклонІакІэм ихъатыркІэ Рэмэзан исценографии адырэ пстэумэ ахъушъафыкІыгъэу, игъэпсыкІэкІэ къахъапшыкІыжъэу бэмэ кыхагъэщы. Зыдэлэжыэрэ къэгъэлъэгъоныкІэ пэпчъ Рэмэзан ишыкІэ хъыгъэ кызыхъырэ художественнэ еклонІакІэр щегъэфедэ, игупшыскІэ гъэ-шІэгъон рехылілэ. Спектаклым кышчыІотгъэ лъэхъаныр лыкІэгъэхъагъэу кырегъэлъэгыу, артистхэр декорациехэм ахэмыкІуакІэхъу, ары пакІошъ, ахэм яамалкІэ зыкызырешырэр, къалорэр ыгъэлъэшыным ыналэ тырегъэты.

«КъэгъэлъэгъоныкІэ зырахъухъэкІэ, пьесэм апэ еджэхэрэм сурэтшІ шъхьаІэр ащыш. Арышъ, мыщ дэжыым зэдэлэжыныгъэм мэхъанэшхо иІ. Режиссерымрэ сценографымрэ благуэу Іоф зэдэшІэн фае. УзэдэгъушІэн, узэкІарысын, еплыкІэжхэмкІэ узэдэгъошэн фае. Ащ кыкІырэп режиссерым ыІорэр шІокІ имыІэу пшІэнэу. Ащ пьесэр зэрипэгъурэр, зэрэзехышІэрэр сценографым кызыгурыІокІэ, ІофшІэныр нахъ ІэшІэх мэхъу. Зэгорэм а зэдэлэжыныгъэр тІэкІэзыгъагъ, ау непэ ащ къегъэзжы. Шыпкъэ, мэхъу сурэтшІ бэрэ сымылэгъоу. ГушыІэм пае, спектаклэу

«Энергичные люди» (В. Шукшин) зыфилорэм игъэуцун сьдэлэжыэ зэхъум, ар кызырэгъэлъэгыу кышчыным шІукІаерэ сегупшысэгъагъ. Ащ фэдэуи кыыхэкІы. Ары «узэдэлэжыэн фае» зыкІаслорэр. Зым кыІорэм адрэм игупшысэхэр кыгъэушчытхъ», — кыддэгъагъэ Рэмэзан.

Исценографии гъэпсыкІэкІэ агу рыхъэу Рэмэзан иІофшІагъэхэм къахагъэщырэр бэ. Ахэм ащышчы кыгъэлъэгъонхъу «Шапсыгъэ пшъашъ» (КІэрэщэ Т.), «О си Тхы!» (Лыхъэс М.), «Тартюф» (Ж.-Б. Мольер) ыкІи нэмыкІыбэр. Джащ фэдэу «Мэдэя» зыцІэ ІофшІагъэм идекорациехэм язэмышъогугъэ зэкІужыкІэ «Кубань театральная» зыфилорэ фестивалым ыцІэ кышчыралогъагъ. 2002-рэ илъэсым Темыр Кавказым илъэпкъ театрэхэм яфестивалэу Владикавказ шыкІуагъэм ІофшІагъэу «Что тот султан, что тот» (С. Ваннус) зыфилорэр кышчыагъэщыгъагъ. Художественнэ гупшысэкІэ куоу, еклонІэкІэ гъэшІэгъонэу хэлъым ихъатыркІэ анахъ дэгъоу кыыхыгъэ спектакли 5-мэ ахалытагъ. ПстэумкІи Рэмэзан Іоф зышІэрэ илъэс 35-м кыкІоцІ спектакли 100-м нахыбэ адэлэжыагъ. Ау шъхъащытхъужыныр ащ икІасэп, даушыгъи лыхъурэп. Шы ыІэгъурэ Іофым ыпсэ хэлъэу хьалэлэу фэлажъэ. Ау непэ сэнэхъатыбэм ягумэкІыгъо Рэмэзани зэрэдзэ — театрэм исценографии ине-

ушырэ мафэ зыфэдэщтым ыгъэгупсэфырэрэп. Іоф лызыгъэклотэшт ныбжыкІэхэр кыфэкІонхэм ренэу ежэ, хъун фэдэхэм ежыри альэхъу.

«Непэ, ары, гъотыгуаех ныбжыкІэхэр, анахъэу кІалэхэр. Сэ зэрэспытэрэмкІэ, декорациехэм ягъэхъазырын дэлэжыэн фаер хъулыфыгъ. ГычІыр, пхъэр, Іэмэ-псымэ зэфэхъафхэр зетэхъэх, етІани техническэ гупшысакІэ ІэкІэлын фае. Іоф зышІэн ныбжыкІэхэр дгъотыхэрэп. Аужырэр кызытфэкІуагъэр 2017-р ары, шыпкъэ, ар пшъэшъэжы. Ау ілофшІакІэ сыгу рехъы», — еІо Рэмэзан.

Непи Рэмэзан ІофшІэныбэ кыпышчыІ. ИлъэсыкІэм ипэгъокІэу «12 месяцев» зыфилорэ кІэлэцыкІу къэгъэлъэгъоным игъэуцун дэлажъэ. Ащ фэшъафэу Кыуекыо Налбый итхыгъэу «Сышъолъэу, сыжыугъэтылхыжъ» зыфилорэу Кукэнэ Мурат ирежиссерэу икІарыкІэу агъэуцужырэм Іоф дешІэ. Лъэхъаным, щыІэныгъэм зэхъокІыныгъэу щыхъухэрэм адиштэу ащ исценографии ыгъэпсыным дэлажъэ. ІофшІэным изэфэхысыжъ зыфэдэр шІоигъоныгъэ зІэхэм шІэхъу зэрагъэлъэгъун альэкІышт. ИлъэсыкІэу къэблагъэрэм ипэгъокІэу ахэр къагъэлъэгъошты.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: АР-м итеатральнэ зэхыхъ.

НыбжыкІэ купым игъэхъагъэхэр

Урысые зэнэкъокъоу «Хрустальная терпсихора» зыфилорэу Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм икыалэу Налшык шыкІуагъэм Адыгеим икупэу «Адагуры» къащыхъыгъ, ащ Гран-при кыфагъэшъошагъ. Ащ нэмыкІэу апэрэ шыуашэ зІлэ лауреатыцІэр щэгъогъоу кыІэлэжыгъ.

Урысыем культурэмкІэ и Министерствэ иІэпыІэгыу кІэ зэнэкъокъур зэхашагъ. Шъонтырпэо ныбжыкІэхэм якуп ипашэу ЦыкІушъэ Мыхъамодэ къэгъэлъэгъон гъэшІэгъон зэхышагъ. «Ацахъ», «Непэрэ шыуашэм диштэрэ популярри» ыкІи «Къушъхъэмэ ямэкъамэхэр» зыфилорэр купым фестиваль-зэнэкъокъум кышчыгъэлъэгъуагъэх.

2019-рэ илъэсым щегъэжыагъэу искусствэхэмкІэ еджапІэу псэупІэу Тульскэм дэтым кІэлэцыкІу 29-рэ шъонтырыным теонхъу шагъасэх. Ахэм Іоф адэзышІэрэр ЦыкІушъэ Мыхъамод. Ансамблэм адыгэхэр, дагыстанхэр, ермэлхэр, урысхэр ыкІи нэмыкІ лэпкхъэм къахъкІыгъэхэ кІэлэцыкІухэр хэтых.

Ежъ Мыхъамодэ Мыекъуапэ иеджапІэу N 4-м адыгабзэр щызэригъэшІагъ. Университетым зычІахъэм къэшъокІо ансамблэу «Нартым» хэтыгъ.

Кавказым щыпсэурэ лъэпкхъэм хагъэунэфыкІырэ мэфэкІхэм, джэгухэм, зэнэкъокъухэм шъонтырыным ымакъэ чанэу ащэу. Ащ утеоныр псынкІэу бэмэ къа-шІошы, ау хэукъох. Къарыуи, щэлаги, Іэпэлэсэныгъи ищыкІагъэх.

Кружокым къэкІорэ кІэлэцыкІухэр чаных, псынкІэх,

зэгурэлэх, зы унагъом фэдэу зэхэтых, сценэм кы-зэрэтэхъэхъу шъонтырыпхэр «къагъэгъушІэх». Аужырэ лъэхъаным пшъэшъэжыехэри кружокым къакохъу рагъэжыагъ.

АР-м щызэхашэрэ Іофтхъэбзэ зэфэхъафхэм купым хэтхэр ахэлажъэх. Ахэм зэу ащыш сэнатушыгъэ зыхэлъ кІэлэцыкІухэм ятворческэ зэнэкъокъоу «Золотое кольцо» зыфилорэр.

Творческэ купхэм яфестиваль-зэнэкъокъоу Москва шыкІуагъэм «Адагуры» хэлэжыагъ. Шъонтырпэо ныбжыкІэ купым пэсэрэ адыгэ ордэхэм ямэкъамэхэр кыригІгъэуагъэх, Москва икубокрэ зэнэкъокъум и Гран-прирэ кыдихыгъэх.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

СурэтшІ: купым ихъарзынэщ.

Тян

КЪУЕКЪО Асфар

Тянэ Къуекъо (Хъэшъэо) Кулинэ Джыракъыи цыщ, ащ кълэгъаджэу тятэ 1947-рэ илъэсым загъаком, нэлуасэ зэфэхъухи, къэзэрэцагъэх, зэ-ишпльырэ зы шыпхъурэ такъыфэхъугъ, тапугъ, талэжыгъ, тагъэсагъ. Тятэ жьэу идунай ыхъо-жыгъ, джыри еджапгэм тычлэсыгъ. Шъузабэу къэнагъэми тятэ фэлъэкълэщтыр ышлагъ, ау ари бэгъашлэ хъугъэп, илъэс 60 къыгъэшлагъэр. Уз хъылгъ къеутэкълэ, нахъыбэрэм пгэм хэлъыгъ, мафэ къэс лэзэхэр къыфатицэцтыгъэх, чэщырэ тыпэсыцтыгъ.

Ситхылъ къыдэкълэнуу цытыты, чылэм зыдэс-

хыгъ лэпэрытхыр, пчэдыжъым тхылътеджапгэм ястыжъын фэягъ. Арыти, тятэ сыхлэлы-рытлэсхыи, ащ седжэу сыублагъ. «Сыд, сиклал, узаджэрэр?» — къысэупчыгъ. «Повестхэмрэ рассказхэмрэ ары», — сгуагъэ. «Къысфаджэ», — ылуи, нэфшгъэго атакъэхэр къалохэу зырагъа-жъэрэм нэс сыкыфеджагъ. А уахътэм узыр къы-цыпыхагъэп, цэлугъэп. Къысцугагъ: «Дэгъу, сиклал, сыгу рыхъыгъ. Сэ сыгу рыхъыгъэм адрэх-ми агу рыхъын сэло. Сэ къэслэгъужыынэп, ау тхэклошхо ухъун, ары сэри уати тызэрэпчыгу-гъырэр...» Мы усэр мыгъэ ным и Мафэ фэгъэхъы-гъэу стхыгъэ, сыгу имыль хэтэп, зэклэ гум къеклы. Тяти, тятэ дунэе Шъхалэм цылэхэми, анэсын, ягуапэ хъун сэло...

Календарь мэфэпчыр уахътэм дэ-клатэ,
Мэклатэх мафэхэри, илъэсхэри зэужы
итых.

Хэт щыщи а мафэм анахъ ыгъэлъапгъу
илэр,

Илэр зэклэ — ыгуи, ыпси зэрихъылэрэр
ян.

Ным идахэ, илэшугъэ къыралотыкы-
гъэми,

Сыд идэгъугъэми ягушыи, яуси, яорэди,
Дэхэ дэдэу зэрагъэлпэшыгъэми джыри

икъурэп,
Фикъуна Тхъэм дунаир зыльэгъу чигъэ-
уцуагъэм.

Уцуагъэми, къын ыльэгъугъэми, гухэк
илэми,

Имылэм ыгъэулэу имафэхэр зэлъэ-
кдохэми,

Щэкло дунаим Тхъэм къытригъэхъуа-
гъэшъ,

Гъаеми, гъотыгуаеми, уаеми уащылкн
фаешъ.

Ау тыфаеп тэ тятэмэ къын лые алъэ-
гъунэу,

Анэпсы стырымэ анэгухэр шлэхэу
зэрагъэлъэх.

Аугу илтым зыклэмыхъэхэклэ къэчэ-
фынчъэх,

Джашыгъум щэчых тэ тыбгъэгу ягукла-
эхэр.

Мэклаем телъэп насыпыр улабэмэ
къэлштэнэу,

Къэштэ-штэжъэу ар Тхъэм къыгъэхъу-
гъэп.

Ау чым къытехъуагъэм ренэу гугъэр
илэшъ,

Тэгугъэ тэри тятэмэ ящылэклэ тфэгъэ-
дэхэнэу.

Тян, сыдыклэ уидахэ сэ къэслон лүаклэ
сэшлэми,

Сэшлэмэ тхакли, усакли, цылэныгъэм
сыхэтми.

Хэти фэдэу уидахэ сло сшлоигъу уигъэ-
гупсэфынэу,

Угу нэфэу илтынэу уиклалэ шлу узэ-
рильэгъурэр.

Ары, тятэ сэшлэ, бэ цылэныгъэм щып-
пэкклэкыгъэр,

Угу хагъэкълэуи зэп зэрэхъугъэр, сэшлэ,
зыпщэлэгъ,

Щэлагъэр цылэныгъэм ыльапсэ ренэу
мэхъушъ.

Тыкъэхъу, уибыдзыщэ лыи тешышъ,
тыолэжыи,

Тылэжъэнэу тыщылэнэу тыогъасэ, дахэм
тыфэоплу,

Уплужын фаешъ къэлпфыгъэр, ари
нымэ яшэн.

Джы шэнэу тхэлъыр, лэдэбыр, дунэе
зэхашлэр,

Тэгъэшлагъэмэ яджэрпэджэжъэу къыз-
дэтэхъи.

Зетэхъэ зэрэтэгъэлъэгъугъэу Адыгэ
Хабзэри,

Хэбзэ-бзыпхыи фашлэу тыукъорэп, шлүм
тыфай.

Тыфай ори, тяти, тятэжыи, тятэжыи,
типакъуи,

Акшо класэу тыщытынэу, тыцлыкълэми,
тыиными.

Ары, тятэ гупс, гъашлэр лъыкълэуи,
икущэрэхъ

Хышъэм къыхинагъэх ори, тяти шъуи-
гъашлэ.

Тэшлэ, шъушымылэжыи джыри тызэ-
гъус,

Нырэ, тырэ уигъусэмэ нахъ дахэ тыдэ
кыпхын.

Ехыжых дунаим тигупсэхэр, ар лъэшэу
гукъау,

Гукъаом нэшхъэигъэр къызлъещэшъ,
гум нэсы.

Джы нэс тиклэсагъэхэр джауштэу тэри
тэхух,

Хэт ышлэн зыздагъэзэжырэ дунаим
цагъотрэр.

Анахъ гъот зилагъэми зи имылэгъахэм
фэдэу,

Адрэмэ афэдэу лэпцлэ-лъапцлэу дунаир
ехъожыи.

Мэголэжыи ладжи, ладжыи ямылкъу
апсэ хэлъми,

Хэлпэ хэкълэжъэу къагъанэшъ, лэнэкълэу
агъэзэжыи.

Жъэу мэхъу ар, игъуа, е имыгъуа хэт
ышлэн,

Зышлэрэ закъор Тхъэшхор арышъ ащ
къегъэнафэ.

Нафэр — унэтлэгъу итхагъэм зыкли
ушлокынэп,

Сыд угу къэкълэми ар угу ренэу
игъэлъ, егупшыс.

Мыхэмэ тягупшысэнэу тятэ-тятэмэ
тагъэшлагъ,

Гъэсагъэ тыхъуи тэри джы гъэсэпэ-
тхыдэхэр тэлэ,

Алоштым, ашлэщтым тиклалэхэр фэ—
сакъхэ тшлоигъу.

Тшлоигъуагъ, тятэ, бэрэ шъукъытшъха-
рытынэу,

Бынаур къытклэхъуагъэхэр шъульапсэ
итынэу,

Тынчэу, рэхъатэу цылэныгъэм тызэ-
дыхэтынэу.

Ау хэт ащ фэдэ бэрэ къыдэхъурэ, ари
тэшлэ,

Тэшлэ, тэри зэгорэм шъуадэжъ къэд-
гъэзэжыит.

Тяти, тятэи къытфэрэзэнхэу джашыгъум
тыфай,

Тыфай цыф фэдэу тыадыгъэу гъашлэ
тилэнэу.

Сыд уилэми зэгорэм оухы, ори тятэ
утиухыгъ,

Утиухыи ори тятэ къызшыуажэрэм
укложыгъ.

Жъы шъуэздэмыхъугъэми, джы шъуэз-
дышыл,

Щылэклэ шылэу алошъ дунэе Шъхалэм.
Дунэе шъхалэи, хъафи, хэти щэчалъэ
щырил,

Щэчалъэм мэлэличмэ уидэи, уидэгъуи
рагъэкълэ.

Еклоу ущылэгъа, упсэугъа, гонахъ шла-
гъэ уила,

Уилэм хэпхэу нэмыкълэмэ уадэгощагъа,
утагъа,

Зяотым пшлагъэр бгъэбыракъыгъа е
уушъэфыгъа,

Зыуушъэфыгъа мыхъун ашлэу узы-
рехъыллэм?

Мыш фэдэ упчлэхэр тятэ-тятэмэ къы-
татыжмэ,

Сыд ятложын тятэ быдзыщэм къыды-
титыгъэ бзэм,

Хабзэу къытахалъагъэм ташъхъары-
кълэуагъэ хъумэ.

Джы хъурэр, тятэ, олъэгъу, бзэ дахэ
къытлуплъагъа,

Къытхэплъагъа адыгагъи, цыфыгъи,
зэхашли.

Адэ тыдэ хъугъэ, сэри сызэупчыжыи,
сыгу селэжыи,

Жъэу къатцэрэм фэдэу тикласэу тлу-
лыгъэ адыгабзэр,

Бзэрабзэр, псынэкълэчъым фэдэр, псы-
къефэх макъэу,

Фаемэ шыблэ макъэу, фаемэ клэсэ
псэлъэ лэшлэу?

Бгъашлэу, уедэхашлэу къытлуплъагъэ
бзэр сыда,

Сыда сэло, адэ хымабзэкклэ тхъожырэ
непэ тшлэзэ!

Тетхъожъэу тлэнтэгъупэ тыкъэнэнклэ
сенэгъе тятэ,

Сянэ лъапгъэу егъашлэм сыгу илтым
ибыдзыщэ

Быдзыщэ мыгъо сфэмыхъугъот сэлошъ
сэлъало,

Сэлъало хэтрэ цыфи ащ фэдэм щухъу-
мэнэу.

Зыкъэтыхъумэжыынэу хъугъэп ззуаклэ
тэшлэми,

Сыд пшлэми пыир бэ хъумэ уамалынчъ,
къыптекло.

Ау къыптеклагъэмэ абзэкклэ сыда хъа-
лыгъум уеджэт,

Тызэджэжыимэ тыбзэ къэтымышлэжъэу
тыкъанэ.

Гукъанэ озгъэшлынэу арэп, тятэ, слорэр
сэзгъалорэр,

Сыд уасломи угу емыгъэкълэ, зыцаи
зыгъэгупсэф.

О угупсэфынэу сшлэмэ сыд сэ пфэсы-
мышлэн,

Ау сыд тшлэн, загъорэ гупшысэмэ
тагъэонтэгъу.

Щэонтэгъух, щэлъахъэ ателъыи мэхъу
тигугъэмэ,

Ауштэми тэгугъэ, оры зылоштыгъэр
тылэпкыжъ,

Анахъыжъэу дунаем тетмэ ташышъ,
тихабзэ дахэ.

Ядахэ тятэжыимэ ренэу плуагъэ, щысэ
тфэшлыгъ.

Зыгорэ щысшлагъэмэ дунаим, щызэз-
гъэшлагъэмэ,

Шлэныгъэм сыхэзыщагъэри, сыфэзы-
щагъэри шъоры.

Шъоры сызгъэсагъэр, сэри джы сэгъа-
сэх ллэужхэр,

Ахэри, ошлэ, адыгэ шъыпкъэ хъухэмэ
ашлоигъу,

Ашлоигъу цыфыгъэ мы дунаим цыщы-
мыклэнхэу.

Тыгу шъукъэкълэжъэу шъуигугъу зыщыт-
шырэм,

Шъуамышлагъэми, шъуамыльэгъугъэми
шъурыаклас.

Яклас янэжъ-ятэжыимэ яжъау члэхъу
къащыхъумэ,

Дэгъу сэло сэри, дэгъу жъымрэ клэмрэ
зэрэзэготыр.

Джары, тятэ, нымэ я Мафэкклэ сыкып-
фэгъушлэу слуи,

Къэслонэу езгъэжъагъ, ау гухэкълэ
умышлы, гукаий,

Гухэкълэ, нэшхъэй гупшысэ тлэклэи
осхыллагъэ.

Лыгъэнчъэу ар къызэрэсфэмыльэгъу-
щыр сэшлэ,

О умышлэрэ щыла, сянэ клас, адэ хэт
есхыллэн,

Хэт къысэушъын сигукъанэхэр си-
гупшысэмэ.

Сегупшысэ: апэкли щылагъэхэ лы-
хъумэ, нартмэ,

Нарт сэнэшъуафэ яныбжыкклэмэ афа-
шлэу хъугъэ.

Ар зыхъугъэр хэт къышлэжыи, нартмэ
яуахътэ,

Яуахътэ тетыгъо илъэс мин пчъагъэкклэ
къалытэ.

Хэти илъэтегъэуцо фэдэу лъэпкъыри
ылъэ теуцо,

Пытэу мезуц, пкъыи илэ мэхъу, етланэ
зыфаем нэсы,

Зынэсрэр шломаклэу джыри ыпэкклэ
чыжъэу маплъэ.

Ау зэ зызэхэпллэжыыхэм нартхэр
къэгумэкълэжъэх,

Гумэкклэ къафэзыхыгъэхэр яклэлэхъумэ
язекълэу.

«Тиклалэхэр далохэу, нарт ябынклэ
тызэгъурылэ зэхъум,

Ошлэ гъуагъор ташъагъэ щыгъогъо-
ныклэ щынэщтыгъэ.

Щынагъо уилэным укыкълэжыи, амэ
уамалынчъ,

Амал цымылэр шлэхэу, къарыунчъэу
дунаим щылэдыи».

Сыд ашлэн, сыд еусэных алоу мэфы-
щырэ зэхэси,

Хасэм ягупшысэ къыхалъагъэ —
укытэ ахэлъыным

Нахъ лъаплэ щымылэу нартмэ зэда-
штагъ, алуагъ,

Алуагъэ къодыеу щымытэу, хэбзэ пытэу
ахалъагъэ.

Джы тхэлъыжъа адэ укытэ, сыда
нартмэ тырябынмэ

Быным ышлэпхэр тымышлэрэ, гъогум
тыдэхырэ?

Хэт ар зилажъэр, дэир зылэжыирэр,
ошлэмэ сэшлэ.

Ошлэ, мы нарт къэбарымэ, ижъклэ
щэлагъэу ахэлъым,

Щэлагъэу тижъымэ ялагъэм сегупшысэ-
мэ сыгу мезуи.

Гум илэ ладжи, сянэ клас, бэмэ тя-
гупшысэу мэхъу,

Къыддэхъуи щыл, къыддэмыхъуи. Сэ
къызгъурэло —

Пло хъуни щыл, умышлапхыи джащ фэд,
ар зэхэдз.

Джашыгъум къэдз-нэдз дунаим ухэтми
ушыхъуцтэп.

Джы хъун, икълэ, тятэ, ослуагъэр, гукъау
умышлы,

Тымышлэрэм тынэсмэ зыкышъуфэтэ-
гъазэ.

Тыпфэраз, тятэ клас, сэшлэ, ори укыт-
фэраз,

Рэзэныгъэ тыгумэ арылэу тызэкклэрэ-
кълэжыи...

Сыгу къэкълэжыи джауштэу бэрэ сянэ
лэшлэ,

Шлу ылэжъэу егъашлэм къыхыгъ, джы-
ри ары.

Арышъ, сян, ным и Мафэ, ошлэ, сэри
сиклас,

Уикласэу узикласэмэ нэшлукклэ уакъы-
хаплъэ.

Тызэплэжыимэ тэри, джы тэшлэ, шлүм
фэлажыи,

Къэулэжыи ори ным фэдэу цыфмэ
яшлэуэгъу.

Гандбол

ИешлакIэ хигъэхъон фæе

Урысые зэнэкъокъум хэлэжьэрэ «АГУ-Адыиф-2-м» Мыекъуапэ ешлэгъуи 4 цырилагъ. Республикэм икъэлэ шъхъалэ ихъэклагъэх кълэу Звенигород къэзыгъэлъэгъорэ командитIу.

Апэрэ мафэми Адыгеим игандболисткэ ныбжьыкIэхэмрэ «УОР-2-м» иллыкIохэмрэ зэдешлагъэх. Бысымхэр нахъ лъэшыгъэх, пчъагъэр — 29:28. ЯтIонэрэ мафэм мы командэ дэдэхэр зэлуклагъэх, мызыгъэгум хъакIэхэр нахъ лъэшыгъэх, пчъагъэр 29:23-у ешлэгъур аухыгъ.

Мыщ къыкIэлъыкIорэ мафэхэм Мыекъуапэ икомандэ зэнэкъокъум пэрытныгъэ щызылыгъ «Звезда-УОР-м» IукIагъ. ХъакIэхэр хэпшыкIэу нахъ лъэшыгъэх, зэлуклагъуитIури ахыгъ.

Тыгъэгъазэм и 20 — 21-м Адыгеим икомандэ «СК КК Черноморочка-2» зыфилорэм де-

шлэгъуи. Зэлуклагъухэр Мыекъуапэ щыкIоштых.

Командэхэр зыдэщыт чIыплэхэр ыкIи очко пчъагъэу рагъэкъугъэр:

1. «Звезда-УОР» — 40.
2. «ЦСКА-2-МССУОР N 2» — 38.
3. «Динамо-Синара-2» — 34.
4. «Росатов-Дон-3 УОР» — 32.
5. «Луч-2» — 29.
6. «Лада-СШОР» — 25.
7. «Кубань-2» — 22.
8. «СК КК-Черноморочка-2» — 10.

- 9 «Ставрополье-СУОР» — 10.
10. «УОР N 2 Звенигород» — 9.
11. «АГУ-Адыиф-2» — 9.
12. «Астраханочка-СШОР» — 7.
13. «СШОР N 5-Университет-2» — 3.

Баскетбол

Мыекъуапэ щешIэгъуи

Урысыем иапшъэрэ лигэ хэт «Динамо-МГТУ-м» непэ ыкIи неущ ешлэгъуитIу илэгъуи. Мыекъуапэ къеблэгъагъ командэу «Чебоксарские ястребы» зыфилорэр.

Джырэ уахътэм ехъулэу республикэм икомандэ теклоньгъи 4 къыдихыгъ, зэкIэмкIи ешлэгъуи 10 илагъ ыкIи я 5-рэ чIыплэм щыт. Республикэу

Чувашием икомандэ зэлуклагъуитIури къызышIуихыкIэ нахъ дэкIоен ылъэкIышт. Апэрэ ешлэгъур непэ сыхъатыр 2-м рагъэжьэгъуи.

КIэлэеджакIохэм я Спартакиад

Я 22-рэ гимназиер анахъ лъэш

Дзэ къулыкIу зыфэзыгъэхъазырыхэрэм я республикэ Спартакиадэ иапэрэ едзыгъо теклоньгъэр къыщыдэзыхыгъэр Мыекъопэ гимназиер N 22-р ары.

2007-рэ илъэсым къэхъугъэхэр ыкIи ахэм анахыкIэхэр зэнэкъокъум хэлэжьэх, спортым илъэныкIо зэфэшъхъафхэмкIэ заушэты.

Мыекъуапэ икомандэ теклоньгъэр къыдихыгъ. Спартакиадэм иятIонэрэ едзыгъо къыдихэлъытэгъэщтых къызэдэчъэныр, футбол цIыкIумкIэ зэнэкъокъур ыкIи нэмыкIхэри.

Зэхэзышагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащысэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатыхрэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIэгъэкIожыхъ. **E-mail: adygvoice@mail.ru**

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутыи IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлыгъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4029
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2081

Хэутыным узчыкIэгъэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкIэгъэхъэу уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
МэщIэгъо С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжь зыхырэ секретарыр
Тхаркъохъо А. Н.